

‘Voor een dorp dat we door willen geven’

Verkiezingsprogramma 2018-2022
CDA-Bunschoten

voor
Bunschoten-Spakenburg,
Eemdijk en Zevenhuizen

Inhoud

Samenvatting	3
Gerealiseerd in de afgelopen raadsperiode	5
1. Waarden en traditie	7
2. Sterke samenleving	12
3. Familie en gezin	18
4. Zorg voor elkaar	21
5. Eerlijke economie	27
6. Gemeentefinanciën	34

Samenvatting

Wonen

Het CDA is de gezinspartij. Ook de komende vier jaar kunt u dan ook weer op het CDA rekenen. Het zijn van gezinspartij brengt met zich mee dat het CDA zich zal inzetten op woningbouw voor gezinnen in onze gemeente. Wij zetten in op betaalbare koop- en huurwoningen in alle fases van het leven.

Statushouders dienen niet zondermeer voorrang te krijgen op een sociale huurwoning. Er moet evenwicht zijn tussen de woningtoewijzing aan vergunninghouders, urgente inwoners van Bunschoten en gewone woningzoekenden. Statushouders in onze gemeente moeten zo snel mogelijk aan het werk gaan.

Het CDA zal zich inzetten voor praktisch toepasbare duurzaamheidsmaatregelen. Maatregelen die de burger geld besparen!

Gezin en Samenleving

Gezinnen zijn gebaat bij stabiliteit, waarden en normen en het in stand houden van tradities.

Veel kinderen krijgen te maken met ouders die scheiden. Het CDA wil aandacht vragen voor de band tussen kind en grootouders. Ook kinderen van gescheiden ouders hebben namelijk recht op grootouders van beide kanten.

In het kader van dierenwelzijn en terugdringen van regelgeving willen wij vergunningsvrije schuilstallen voor dieren in weilanden.

Het CDA zal ook de komende vier jaar zich inzetten voor de ondersteuning van mantelzorgers en zorgbehoevenden. Wij zijn voor een maatschappelijke dienstplicht. Het lokale Rode Kruis is volgens het CDA een integraal onderdeel van de lokale zorg. De menselijke maat moet centraal staan in de zorg.

Cultuur en Sport

Ons lokale erfgoed moet levend blijven! Wij zien hierbij een belangrijk rol weggelegd in behoud van erfgoed door het gebruik hiervan.

Het CDA wil het bezoeken van sport, cultuur, gemeenschappelijke samenkomsten en evenementen stimuleren.

Financiën zelfstandigheid en Bestuur

Het CDA staat voor een financieel solide beleid en gematigde lokale lasten (bijv. OZB en afvalstoffenheffing). Zorgvuldigheid en spaarzaamheid, zoals u dat van het CDA mag verwachten.

Het behoud van Bunschoten als zelfstandige gemeente is één van de hoekstenen van ons verkiezingsprogramma. Daarom is het ook van groot belang dat de gemeente Bunschoten financieel solide blijft. De hiervoor ingezette strategie blijven wij dan ook toepassen.

Ook binnen de verregaande digitalisering en gemeentelijke samenwerkingsverbanden dient de burger de gemeente goed te kunnen bereiken.

Wij staan voor financiële en politieke transparantie.

De lokale overheid moet voldoende weerbaar en wendbaar zijn.

Ondernemerschap en openbare ruimte

Wij zullen ons inzetten voor kwalitatief goed lokaal openbaar vervoer.

Het CDA zal lokaal ondernemerschap aanmoedigen en ondersteunen.

Onze gemeente verdient een vitaal en ondernemend centrum.

De gemeente moet meer diverse bedrijvigheid voor onze bedrijfsparken binnenhalen.

Aandacht voor energievernieuwing en het lokale onderwijsaanbod gaan hand in hand.

Het CDA wil lokale bouwbedrijven en particulieren helpen bij problemen met nutsbedrijven en kabelmaatschappijen.

Veiligheid

Verslavingsproblematiek en harddrugs ontwrichten gezinnen en veroorzaken veel ellende in onze gemeenschap. Wij willen de aanpak op dit terrein intensiveren.

Veiligheid in buurten en in verkeer zijn kernpunten voor het CDA.

Wat hebben we voor u gedaan de afgelopen raadsperiode?

De afgelopen 4 jaar heeft het CDA in samenwerking met haar coalitiepartner onder andere de volgende zaken voor u tot stand weten te brengen.

Financieel

De gemeente Bunschoten staat er financieel goed voor.

Er is structurele dekking voor structurele uitgaven. Verder is er sprake van een duurzaam begrotingsevenwicht. Er wordt geen gebruik gemaakt van reserves voor het dekken van structurele uitgaven.

De OZB wordt per 2018 verlaagd.

Bestuur en ondernemen

De gemeente Bunschoten heeft haar bestuurlijke zelfstandigheid weten te behouden.

De gemeente is de beste plek in de regio om te ondernemen.

De BIZ Haarbrug Noord is verlengd. Daarmee is de financiering van de beveiliging op dat terrein met medewerking van alle betrokken ondernemers verzekerd.

De BIZ voor het winkelcentrum van Spakenburg is met succes ingevoerd. Daarmee kunnen de plannen tot verbetering van het centrum worden uitgevoerd. Ze worden betaald door degenen die er het meeste baat bij hebben.

Ruimte

Er komt een einde aan de onveilige verkeerssituatie op de Zevenhuizerstraat.

De beloofde investering in een veld voor VV Eemdijk is er gekomen.

Gratis parkeren is onverkort in stand gebleven.

De versoepeling van welstandseisen is met succes gerealiseerd door middel van de nieuwe Welstandsnota.

De nieuwe bestemmingsplannen bieden veel ruimte.

De ruimte voor kleine zelfstandigen en kleine bedrijven mee te dingen naar opdrachten is zoveel mogelijk doorgevoerd in het nieuwe aanbestedingsbeleid.

Zorg & samenleving

Er is door de inzet van het CDA een begraafplaats gerealiseerd voor te vroeg geboren kinderen. Ook zij hebben nu een plek gekregen in onze gemeente en ouders hebben een plaats van herinnering.

Goede verbindingen via openbaar vervoer: de verbinding met Amersfoort is op het bestaande hoge niveau gebleven. Eveneens zijn de verbindingen met Nijkerk en Baarn in stand gehouden en er heeft een uitbreiding plaatsgevonden van de verbindingen door een nieuwe buurtbuslijn via Zevenhuizen met Vathorst en van Bunschoten via Baarn en Soest met de Uithof.

Het ruimhartige kwijtscheldingsbeleid is volledig in stand gebleven.

1. Waarden en traditie

Het behouden van waarden en normen is belangrijk voor onze gemeenschap. Veel dorpsgenoten ervaren hun leven als goed, maar maken zich zorgen over de toenemende verruwing van de samenleving – over hoe wij omgaan met elkaar en de instandhouding van onze tradities. Hoffelijkheid op straat, respect voor elkaar, het helpen van anderen, iets over hebben voor de ander en niet altijd en overal het eigen belang voorop stellen: dat zijn waarden die al generaties lang worden doorgegeven.

Waarden en traditie helpen ons om ons thuis te voelen in een onrustige wereld. Christendemocraten koesteren de waarden die vastigheid geven en de tradities die onze samenleving bijeen helpen houden. Het CDA streeft er daarom naar bestuurlijke- en beleidsmaatregelen toe te passen die passen bij onze lokale identiteit.

Actiepunten waarden en traditie

1. De gemeente ondersteunt activiteiten uit de samenleving die zijn gericht op binding en ontmoeting tussen mensen onderling;
2. De gemeente kan activiteiten ondersteunen die zijn gericht op het overdragen van de Nederlandse cultuur, waarden en tradities.

1.1 Lokale eigenheid

Onze gemeente kent een rijke, eigen cultuur. Of het nu gaat om onze botters, de haven en helling, Bunschoten-Stad, de klederdracht, de Boeren- en Beestendag, de Visserijdag en de Spakenburgse Dagen: zij vormen voor ons gedeelde herkenningspunten, momenten waarop het gemeenschappelijke wordt beleefd en uitdrukkingwijzen van identiteit. De lokale overheid heeft een rol bij de vorming en bij de bescherming van cultureel erfgoed, zij het geen centrale rol. De lokale overheid kan wel een rol spelen bij het bewaren van wat voor de lokale gemeenschap van waarde is: een ondersteunende rol.

1.1.1 Kunst- en cultuurbeleid

Cultuur is belangrijk voor mens en samenleving. Het draagt onder meer bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen en een gevoel van verbondenheid binnen gemeenschappen. Met cultuur zijn dus persoonlijke en maatschappelijke waarden gemoeid. Het belangrijkste is dat we met elkaar proberen te bewaren wat voor onze geschiedenis, traditie en cultuur van waarde is. De overheid heeft daarin niet noodzakelijk het primaat, maar bewaakt de randvoorwaarden en ondersteunt maatschappelijke partners, zoals scholen en culturele instellingen. Daarom vinden wij het van belang dat laagdrempelige voorzieningen voor het beoefenen van muziek en voor het lezen beschikbaar blijven, juist ook voor ouderen en mensen die minder gebruik maken van andere culturele voorzieningen.

Voor het CDA is cultuureducatie belangrijk. Via het onderwijs kan worden kennisgemaakt met de lokale cultuur en geschiedenis, en worden vaardigheden aangeleerd in de omgang ermee.

Actiepunten kunst- en cultuurbeleid

1. De onderwijskundige delen in het Masterplan Botterbehoud moeten worden doorgezet en uitgebreid. De gemeente enthousiasmeert en stimuleert dat er binnen de educatieprogramma's op scholen meer aandacht komt voor het agrarische karakter en de handelsgeest binnen onze gemeente;
2. De gemeente ondersteunt muziekscholen, bibliotheek, lokale archieven en ons lokale dialect door middel van inzet vanuit expertise van de ambtenaren;
3. Ondersteuning zou ook kunnen in de vorm van de projectsubsidie, zoals die voor het muziekonderwijs al is gerealiseerd. Het CDA zal zich blijvend inzetten voor dergelijke projecten;
4. De gemeente stimuleert kunst in de openbare ruimte. Dit gebeurt bij voorkeur in samenwerking met lokale initiatieven of het bedrijfsleven;
5. Het CDA wil onderzoeken of het mogelijk is de BU-pas ('Bunschoten pas') in te voeren. Met deze pas kunnen specifieke doelgroepen met korting naar culturele evenementen, instellingen en (sport)wedstrijden en zo wordt het bezoek hiervan gestimuleerd. Onderzocht moet worden of de pas gekoppeld kan worden aan een 'BU-App' om het geheel interactief te maken.

1.1.2 Ons erfgoed

Ons erfgoed omvat ons gezamenlijk verleden, over samenleven en duurzaamheid. Het CDA hecht in het bijzonder waarde aan religieus erfgoed en visserij- en agrarisch erfgoed, aan het dialect. En aan feesten van gemeenschappelijkheid, zoals de Visserijdag, de Spakenburgse Dagen en het Standwerkersconours. Voor het behoud van cultureel erfgoed is het van groot belang om kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor komende generaties toegankelijk te maken. Daarbij kiest het CDA voor herkenbaar en lokaal gericht beleid als het gaat om cultureel erfgoed. Hiermee doelen wij op het levend houden van ons gemeenschappelijke erfgoed. Het CDA ziet hierin een belangrijke rol weggelegd voor het goede werk van vrijwilligers, denk bijvoorbeeld aan het onderhoud van onze bottervloot en eigenaren van erfgoedpanden.

Particulier bezit en het levendig in gebruik houden van erfgoederen zijn de beste methoden om deze ook voor toekomstige generaties te behouden. Want wat is een botter immers waard als 'steriel niet-arend museumstuk'? De aanwijzing van bidders tot gemeentelijk monument is daarom volgens het CDA niet wenselijk. Dergelijke aanwijzingen zullen het onderhoud en het in gebruik houden van dergelijk erfgoed onmogelijk maken.

De focus moet liggen bij de reeds bestaande aanwijzingen van monumenten. Het stimuleren van het in gebruik houden tot behoud van deze erfgoederen zal vanuit het CDA steun krijgen.

Actiepunten lokaal erfgoed

1. Het CDA is voor de instandhouding van de botterhaven met haar karakteristieke bidders en zal dit ook stimuleren en uitdragen;
2. De gemeente focust zich op het behoud van monumenten waarvan zij zelf eigenaar is en investeert hier ook in. De gemeente focust zich op het levend houden van erfgoederen. De focus ligt bij de reeds aangewezen monumenten;
3. De portemonnee van de gemeente is niet groot genoeg voor het aantal gemeentelijke monumenten dat er nu is en men daarnaast nog wenst aan te wijzen. De ambitie op dit vlak dient getemperd te worden. Er worden geen nieuwe aanwijzingen gedaan van particuliere panden op dit vlak;
4. Bij in het verleden gedane aanwijzingen tot gemeentelijk monument zal worden getoetst of deze is gedaan met instemming van de eigenaar. Aanwijzingen zonder instemming van de eigenaar kunnen op diens verzoek worden teruggedraaid indien men geen subsidiegelden heeft ontvangen of deze terugbetaalt;
5. De gemeente stimuleert het particuliere en vrijwillige karakter van het levend erfgoed.

1.1.3 Erfgoed in Omgevingsplan

Elke gemeente moet in de komende raadsperiode een Omgevingsplan maken als gevolg van de nieuw in te voeren Omgevingswet. Daarin moet de gemeente ook de regels voor cultureel erfgoed opnemen. Het Omgevingsplan biedt kansen om cultureel erfgoed beter te beschermen en in het bijzonder eigen gemeentelijke accenten aan te brengen, zoals bij de bescherming van religieus, vissers, agrarisch en cultureel erfgoed. Het Omgevingsplan biedt ook de mogelijkheid om wet- en regelgeving op lokaal niveau kritisch onder de loep te nemen.

Actiepunten Omgevingsplan

1. Uitgangspunten voor het Omgevingsplan wat betreft cultureel erfgoed zijn voor het CDA: maatwerk, ruimte voor variëteit en maatschappelijk initiatief;
2. Bij het verminderen van regels in het kader van het Omgevingsplan moet het lokaal bestuur vertrouwen aan inwoners durven geven, bereid zijn 'los te laten' en aansluiting zoeken bij maatschappelijke initiatieven.

1.2 Veiligheid in de buurt

Veiligheid is een basisbehoefte in een sterke samenleving waarin mensen zich thuis en geborgen voelen. Dit geldt te meer voor gezinnen met kinderen en ouderen. Een veilige gemeente vraagt om stevige maatregelen: geen woorden, maar daden! Wij richten ons in het bijzonder op het tegengaan van criminaliteit die een grote impact heeft op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij, zoals woninginbraken. Maar ook op thema's als verkeersoverlast, veilige schoolomgeving en openbare ruimte en overlast van rondhangende jongeren en vandalisme.

Mensen zelf vormen de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Een actieve houding en betrokkenheid van inwoners bij een veilige en leefbare buurt is daarom belangrijk. Dit gaat niet zonder sociale samenhang en het elkaar kunnen aanspreken op (kleine) misstanden. Het inzetten van (moderne) middelen voor buurtpreventie is belangrijk. De taak van buurtpreventie is het signaleren en melden van overlast over verdachte situaties, zodat de politie in actie kan komen daar waar nodig.

Vanwege het lokale belang blijft de rol van de burgemeester bij het bepalen van de speerpunten van de politie op het gebied van openbare orde en veiligheid onverminderd belangrijk. Daarbij moeten de inwoners een stem hebben.

Het is belangrijk dat er lokaal oog is voor rechtsstatelijke dilemma's tussen grondwettelijke vrijheden en waarden als veiligheid en vrijheid. Veiligheid is een fundamenteel recht van ieder mens. Maar bij cameratoezicht, preventief fouilleren en andere maatregelen die diep ingrijpen in de rechten en vrijheden van inwoners moet de overheid zich ervan bewust zijn dat niet elk risico kan worden uitgesloten en dat privacy en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer evengoed belangrijke waarden zijn.

Actiepunten veiligheid

1. Inwoners, politie en gemeente moeten met elkaar in gesprek over de veiligheid in de buurt. De gemeente informeert inwoners actief over preventieve maatregelen en laat hen meedenken en werken aan het oplossen van veiligheidsvraagstukken in de buurt. Bijvoorbeeld door het organiseren van een buurtschouw of informatiebijeenkomsten over het voorkomen van inbraken;
2. De gemeente wijst inwoners op de mogelijkheid tot het opzetten van buurtwachten, buurtpreventieteams of de inzet van sociale media (buurt-apps) om het veiligheidsgevoel te vergroten. De gemeente is het eerste aanspreekpunt voor bewoners die vragen hebben over het opzetten van een buurtpreventieteam;
3. Er moet meer aandacht komen voor de rol van de wijkagent. Wijkagenten moeten als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig zijn in de buurt;
4. Belangrijk voor de veiligheid in een buurt of wijk is een meldplicht voor stelselmatige daders (op gezette tijden melden bij het politiebureau), 'lik-op-stuk'-beleid bij kleine criminaliteit en snel en efficiënt ingrijpen bij overlast en vandalisme;
5. Gemeente, jeugdzorg, reclassering en onderwijs moeten samen zorgen voor een sluitende aanpak voor elke gedetineerde die terugkeert in de samenleving. Ook moet de gemeente nauw samenwerken met het gevangeniswezen om een goede terugkeer van gedetineerden te bevorderen. Hieraan kunnen ook vrijwilligers en geestelijk verzorgers een bijdrage leveren.
6. De terugkeer van een zedendelinquent in een gemeente van onze grootte is een zwaar issue. Wanneer een zedendelinquent zich vestigt in de gemeente Bunschoten, is het volgens het CDA noodzakelijk dat de buurt hierover wordt geïnformeerd.

1.2.1 Drugs aanpakken in plaats van gedogen

Onze gemeente kent weliswaar geen coffeeshops, maar helaas wel de ellende van talloze getroebleerde gezinnen die te kampen hebben met de gevolgen van drank- en drugsverslaving. De uitgebreide verslavingsproblematiek van met name harddrugs in onze gemeente is mede te wijten aan de aanpak hiervan de afgelopen twee decennia, los van weifelende waarden en normen op dit vlak. De cijfers omtrent verslaving en drugsgebruik vanuit de GGD ondersteunen dit beeld.

De afgelopen decennia is de aanpak vooral gericht geweest op voorlichting en het voorkomen van de vestiging van coffeeshops. Het effect van voorlichtingsprojecten is echter zeer moeilijk meetbaar geweest. Er is geen duidelijk inzicht welke drugs er lokaal worden verhandeld. Er worden weinig drugsvangsten in onze gemeente gedaan en er worden weinig drugsdealers opgepakt.

Het CDA wil een radicale verandering van het beleid op dit vlak.

Actiepunten drugsbestrijding

1. Wij willen geen coffeeshop in onze gemeente;
2. Er komt een evaluatie van het geld dat is besteed aan drugsbestrijdingsprojecten de afgelopen decennia;

3. Bestrijders van drugshandel krijgen duidelijke en concrete doelstellingen mee. Wij willen dealers achter de tralies en niet op straat;
4. Teruggekeerde dealers moeten gebieds- en contactverboden opgelegd krijgen. Veel (ex)verslaafden krijgen veelvuldig te maken met dealers die hen opnieuw richting drugs trekken en/of door middel van openstaande schulden onder druk zetten;
5. Gemeentelijke hulp aan verslaafden kan niet langer vrijblijvend zijn;
6. Illegale handel in drugs, straatverkoop en illegale verkooppunten gaan we hard aanpakken;
7. We bepleiten een versterking van de gemeenschappelijke aanpak van de gemeente, politie, Justitie, de Belastingdienst en de Sociale Dienst (bestuurlijke aanpak). Misdaad mag niet lonen.

1.3 Burgerschap

Onze cultuur, het lokaal cultureel erfgoed en de sociale cohesie onderstrepen het belang van burgerschap en de waarden die daarbij horen. Burgerschap bestaat uit het nemen van verantwoordelijkheid voor de samenleving, juist ook lokaal. Het gaat er dan om dat mensen eigenschappen tonen zoals zelfbeheersing, hoffelijkheid, verstandigheid, inschikkelijkheid, rechtvaardigheid, voorzichtigheid, tolerantie, oprechtheid, moed, hoop en vertrouwen. Zonder zulke waarden verdwijnt de samenhang uit het maatschappelijk leven. Burgerschap heeft dus alles te maken met moraliteit, met normen en waarden.

De lokale democratie biedt mensen volop de kans om burgerschap te tonen. Wij staan voor meer zeggenschap, eigenaarschap en ruimte voor initiatiefnemers en daarbij voor een bestuur dat partner is, ruimte geeft en de voorwaarden schept voor het initiatief (doe-democratie). Dit vraagt om een andere houding van lokale politici: meer loslaten, meer vertrouwen en meer aanvullend in plaats van regelend handelen. Zo willen wij de betrokkenheid bij het gemeenschappelijk wel en wee in dorp, wijk of buurt laten groeien.

Actiepunten burgerschap

1. Het CDA wil extra inzet om jongeren actief te betrekken bij de samenleving via een nieuwe maatschappelijke dienstplicht. Lokaal geven we daar nu al invulling aan met de maatschappelijke stage. Het CDA wil dat de gemeente dit ondersteunt met ambtelijke kennis en expertise. Samen met scholen en instellingen zoekt de gemeente naar een zinvolle invulling van deze stage;
2. De Naturalisatiedag waar nieuwe inwoners van de gemeente de Nederlandse nationaliteit krijgen, moet worden uitgebreid. Ook jongeren die 18 jaar zijn geworden, krijgen een uitnodiging voor deze gemeentelijke 'Burgerschapsdag';
3. Het CDA wenst veteranen blijvend te betrekken bij herdenkingen.

1.3.1 Integratie

In veel gemeenten wonen of vestigen zich mensen met een andere culturele en/of nationale achtergrond. De toestroom van vluchtelingen naar Europa wordt uiteindelijk een lokaal vraagstuk, bijvoorbeeld op huisvestingsgebied: van crisisopvang tot aan de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsvergunning (de zogenoemde vergunninghouders). Het CDA is van mening dat vergunninghouders niet automatisch voorrang dienen te krijgen bij een sociale huurwoning, maar dat gemeenten wel de taak hebben woonruimte te bieden. Er dient een evenwicht te zijn tussen de woningtoewijzing aan vergunninghouders, urgente bewoners van Bunschoten en gewone woningzoekenden. Daarbij vinden wij dat te veel vergunninghouders lange tijd of zelfs permanent aangewezen zijn op de bijstand.

Actiepunten integratie

1. Een goede beheersing van de Nederlandse taal behoort tot de belangrijkste voorwaarden voor een succesvolle inburgering van nieuwkomers. De gemeente Bunschoten communiceert uitsluitend in het Nederlands;
2. Het CDA wil dat de gemeente vergunninghouders direct in aanraking brengt met betaald werk;
3. Met behulp van vrijwilligers ('maatjes') kunnen nieuwe Nederlanders snel hun plek vinden in de plaatselijke samenleving;
4. Het CDA wil dat de gemeente nadrukkelijk rekening houdt met het toegankelijk blijven van sociale huurwoningen voor starters, gezinnen en andere groepen die hierop zijn aangewezen. Huisvesting voor vergunninghouders in regionaal verband, in samenwerking met andere gemeenten, is daarbij een optie.

1.4 Democratische legitimiteit en bestuurlijke nabijheid

Nu er weer erkenning komt voor wat inwoners en hun instellingen zelf kunnen bijdragen aan de samenleving, vraagt het CDA bijzondere aandacht voor de veranderende rol van ambtenaren, raadsleden en bestuurders. Een netwerkende of zelfs participerende overheid vraagt om een ander type bestuur. Bij een participerende overheid moeten bestuurders vanuit publieke doelen aansluiten bij inwoners en bedrijven die maatschappelijke waarde ontwikkelen. De gemeente moet vooral kaderstellend en ondersteunend optreden. Dit vraagt van de ambtenaren een beheerste, voorzichtige en verbindende houding die in de eerste plaats aansluiting zoekt bij maatschappelijk initiatief en de samenleving actief ruimte geeft. Daarbij vinden wij dat de overheidszaken controleerbaar en transparant moeten zijn.

Het is belangrijk dat buurten en bewoners invloed hebben op het beleid. Dit past bij de CDA-visie waarin de samenleving het eerst aan zet is en de overheid daaraan vanuit haar eigen taak en opdracht dienstbaar is. Burgerinitiatieven en volksraadplegingen vervangen niet de lokale gekozen volksvertegenwoordiging, maar zijn een waardevolle aanvulling daarop.

Actiepunt bestuurlijke nabijheid

1. Het CDA omarmt burgerinitiatieven vanuit ons vertrouwen in de samenleving. Wij vinden het belangrijk dat initiatieven die publieke voorzieningen aanbieden en/of een beroep doen op gemeenschapsgeld, representatief zijn en passen in het algemeen belang;
2. Het CDA is voor initiatieven die de betrokkenheid van burgers bij de politiek vergroten. Als CDA zullen wij in de komende raadsperiode hier invulling aan geven, zoals door het uitnodigen van bijvoorbeeld 50 burgers of het aanmoedigen van het indienen van een initiatiefvoorstel.

1.4.1 Gemeentelijke samenwerking

De gemeente Bunschoten heeft op dit moment enkele samenwerkingsverbanden met andere gemeenten. De huidige samenwerkingsverbanden helpen Bunschoten om gebruik te maken van specifieke expertises van buurgemeenten. Ook blijft door de kennisuitwisseling die plaats vindt het aantrekkelijk voor talentvolle ambtenaren om in onze gemeente te werken. Zij kunnen een extra uitdaging ervaren omdat zij van betekenis kunnen zijn voor een hele regio. Dit komt de kwaliteit van het openbaar bestuur ten goede.

Actiepunten gemeentelijke samenwerking

1. Het CDA is voor het uitbouwen van de bestaande samenwerkingsverbanden en het beperken van verdere uitbreiding. Wij willen namelijk een lokale overheid die dichtbij de burger staat;
2. Wij zijn tegen gemeentelijke herindeling en vóór een blijvend bestuurlijk zelfstandige gemeente Bunschoten.

1.5 Zondagsrust

Het CDA hecht aan waarden en tradities, zo ook aan de zondag als de dag van kerkgang, rust, bezinning en ontmoeting.

1.5.1 Koopzondagen

Zondagsrust is een christelijk uitgangspunt, dat alleen daarom al een groot goed is, waard om zorgvuldig te handhaven. Er zijn daarnaast verschillende redenen waarom zondagsopenstelling van winkels geen goed idee is. Sociaal-cultureel betalen onder meer families en verenigingen de prijs van de 24-uursecconomie: de koopzondag ondermijnt de maatschappelijke vrije dag waarop het maatschappelijk leven tot rust komt en aandacht en tijd kan worden gegeven aan andere wezenlijke belangen van het samenleven. Dit heeft dus niets te maken met de institutionele scheiding tussen kerk en staat, maar alles met hoe religieuze tradities de samenleving positief kunnen inspireren bij de vorming van immateriële waarden. Sociaaleconomisch is van belang dat verruiming van de openingstijden voor het midden- en kleinbedrijf relatief veel duurder is dan voor grote winkelketens. Uit onderzoek en buitenlandse ervaringen blijkt verder dat de werkgelegenheid en omzet niet tot nauwelijks groeien maar zich vooral spreiden.

Actiepunten zondagsrust

1. Het CDA is voor behoud van de zondagsrust;
2. Het CDA is tegen de koopzondag. Openingsstellingen op tweede dagen (Tweede Paasdag en dergelijke) of feestdagen moet mogelijk zijn.

2. Sterke samenleving

Het CDA wil komende jaren blijven werken aan een samenleving waar alle mensen zich veilig en thuis voelen, omdat ze weten dat er altijd iemand is die naar hen omkijkt. Niemand staat er alleen voor. De plaatselijke overheid is bovenal dienstbaar aan inwoners, bedrijven en organisaties. Een sterke samenleving laat meer ruimte voor eigen keuzes. Dat betekent minder regels van bovenaf en meer zeggenschap voor inwoners zelf.

2.1 Samenlevingsgericht werken

Het CDA gelooft dat de samenleving - en niet de overheid - centraal moet staan. Dat vraagt van de gemeente een actieve houding om de samenleving krachtig en vitaal te maken. De gemeente is allereerst een ondersteuner van de eigen initiatieven en voorkeuren van mensen. In een betrokken samenleving nemen mensen met elkaar initiatieven om problemen op te pakken. De gemeentelijke overheid moet daarbij dienstbaar en betrouwbaar zijn en ruimte bieden aan die initiatieven. Ook als daarvoor eigen regels moeten wijken.

2.1.1 Dienstverlening van de gemeente

Een eerste fundament voor een krachtige en vitale samenleving is een vraag-gestuurde houding van de zijde van de gemeente. Het CDA staat voor een overheid die zo dicht mogelijk op de samenleving zit en de samenleving zo veel mogelijk ruimte geeft. Het oude principe dat de gemeente er voor de inwoners is en niet andersom, moet weer volop gelden. De dienstverlening van de gemeente moet persoonlijk zijn, en uitgaan van een gelijkwaardige relatie met de inwoner. De digitale snelweg biedt kansen om te komen tot steeds meer op maat gesneden, persoonlijke online dienstverlening die goed, gemakkelijk en snel is. Hierin willen we de komende jaren flinke stappen zetten.

Actiepunten gemeentelijke dienstverlening

1. Het CDA wil een bereikbaar gemeenteloket dat ook buiten kantooruren open is en waar veel zaken digitaal geregeld kunnen worden. Tegelijkertijd blijft het mogelijk persoonlijk en telefonisch contact te hebben met de gemeente;
2. De prijs van overheidsdiensten (i.e. leges) zijn in principe kostendekkend. Maar wij willen deze wel zo laag mogelijk houden.

2.1.2 Huis van de gemeente

Wij willen van het gemeentehuis een 'Huis van de gemeente' maken.

Actiepunten gemeentehuis

1. Het is al mogelijk dat kunstenaars hun werk exposeren in het gemeentehuis. Daarvoor bestaat momenteel een wachtlijst. We willen dat deze korter wordt en liefst verdwijnt;
2. We willen bezien of we het 'Huis van de gemeente' ook op andere manieren functioneel kunnen maken voor onze inwoners. Denk aan het beschikbaar stellen voor een oprichtingsvergadering of incidentele vergadering van een ideële of algemeen belang behartigende organisatie.

2.1.3 Recht om uit te dagen

Wij geloven in de kracht van de samenleving en willen daarom dat inwoners en verenigingen het recht krijgen om de uitvoering van een collectieve voorziening van de overheid over te nemen. Dit kan om van alles gaan: het onderhoud van een park in de buurt, het beheer van sportvelden door de club of de zorg voor ouderen.

Actiepunt 'Recht om uit te dagen'

1. We geven inwoners een 'Recht om uit te dagen' (*'right to challenge'*) om bij de gemeente een alternatief voorstel in te dienen voor een bepaalde dienst, voorziening of plan van de gemeente;
2. Bij grote veranderingen betrekken wij de burgers actief, zoals de afgelopen periode is gebeurd bij de Zevenhuizerstraat en bij de vraag hoe verder met 'Bunschoten-Stad.'

2.2 Initiatieven van inwoners

Wij willen dat de gemeente initiatieven van inwoners ruim baan geeft, soms door financiële ondersteuning en vaak door als gemeente los te durven laten in plaats van initiatieven over te nemen. Door samenwerking van vrijwilligers en gemeente wordt het geheel meer dan de som der delen. De gemeente moet vooral aansluiten bij bestaande initiatieven en waarden waar inwoners al enthousiast over zijn.

Actiepunten initiatieven

1. Bij initiatieven vanuit de samenleving moet de gemeente actief meedenken en nagaan hoe het initiatief gerealiseerd kan worden - zeker waar de gemeente nodig is voor een vergunning, een bijdrage in de kosten of omdat wijzigingen in het beleid of bestemmingsplanningen van de gemeente nodig zijn;
2. Projectsubsidies en hiervoor op te stellen regelgeving moeten gericht zijn op de tijdelijke stimulering van activiteiten van inwoners en hun organisaties. Het CDA wil ruimte laten en niet meteen inspringen met regels en verordeningen.

2.2.1 Burgerparticipatie

Verwachtingsmanagement is essentieel voor het slagen van burgerparticipatie. De gemeente moet transparant, duidelijk en eerlijk zijn over de (on)mogelijkheden. Voor elk onderwerp of project moet vooraf duidelijk zijn hoe inwoners betrokken worden. Dat kan door een gemeentelijk participatieplan.

Met buurtsubsidies kunnen buurten zelf middelen inzetten die ze belangrijk vinden. De ene buurt zal kiezen voor een What's App aankleding, de ander voor extra groen, een derde voor een speelplaatsje et cetera. Het moet niet zo zijn dat wie vraagt of een goede lobby heeft, iets krijgt wat een andere buurt vanzelfsprekend voor eigen rekening neemt.

Actiepunten burgerparticipatie

1. Het CDA wil een gemeentelijk participatieplan;
2. Het CDA wil dat er subsidie beschikbaar is per buurt, om zo ook middelen in te zetten voor thema's of buurten waar anders geen initiatieven zouden ontstaan. Ook dat moet gebeuren in de vorm van projectsubsidies om zaken in beweging te krijgen;
3. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente duidelijk communiceert. Dan gaat het om het vroeg in een proces informeren van alle betrokkenen én hen gedurende het proces op de hoogte houden.

2.3 Verenigingen en vrijwilligers

Vrijwilligers – mensen die zich met hart en ziel inzetten voor een ander – vormen een onmisbare schakel in de binding en leefbaarheid van onze buurten. Deze inzet verdient ondersteuning door onnodige regels te schrappen. De gemeente kan veel doen om vrijwilligerswerk makkelijker en leuker te maken.

2.3.1 Meer ruimte, minder knellende regels

Wij willen de slagkracht van verenigingen en organisaties vergroten door minder bemoeienis van de gemeente en minder beperkende regels. De gemeente moet de randvoorwaarden creëren waaronder het brede vrijwilligerswerk kan floreren, binnen de ruimte van wet- en regelgeving. Om te voorkomen dat verkeerde personen omgaan met kwetsbare personen in verenigingen en organisaties, maken wij het die organisaties eenvoudig een Verklaring omtrent Gedrag (VoG) te vragen aan vrijwilligers.

Actiepunten verenigingen en vrijwilligers

1. De Verklaring omtrent Gedrag (VoG) voor vrijwilligers die werken met minderjarigen en andere kwetsbare personen willen wij gratis maken;
2. Wij willen kritisch kijken naar vergunningverlening voor verenigingen en organisatoren: is het vereisen van bepaalde vergunningen wel echt nodig? Wij streven naar een goede verhouding tussen de noodzakelijke veiligheidseisen en het verminderen van de hoge regeldruk voor organisatoren van evenementen;

3. Daarbij pleiten wij in het bijzonder voor het soepel omgaan met evenementenvergunningen daar waar vrijwilligers- en verenigingsactiviteiten in het verlengde liggen van alledaagse (vergunningsvrije) activiteiten, zoals een concert in een kerk.

2.3.2 Betaalbare en duurzame verenigingsgebouwen

Voor veel verenigingen zijn de lasten van hun accommodatie een belangrijke kostenpost. Tegelijkertijd is een goed gebouw voor de (sport)vereniging van groot belang voor het goed functioneren. Wij willen de vrijwilligers meer verantwoordelijkheid én beslissingsbevoegdheid geven en ruimte voor innovatie. Er zijn veel kansen voor het verduurzamen van complexen. Dat kan een goede manier zijn om de energiekosten te drukken. De gemeente heeft hiervoor al subsidie beschikbaar gesteld. Het CDA is groot voorstander van uitbreiding van deze regeling naar meer verenigingen, wanneer blijkt dat deze in een behoefte voorziet.

Actiepunten verenigingsgebouwen

1. Het CDA wil uitbreiding van de ondersteuningsregeling voor verduurzaming van accommodaties. Wij denken bijvoorbeeld aan zonnepanelen op de accommodaties of isolatie van die accommodaties;
2. Het CDA wil vergroting van het ingestelde Duurzaamheidsfonds voor verenigingen, waarbij rente en aflossingstermijn in overleg met de vereniging wordt vastgesteld zodat deze aansluit bij de financiële capaciteit van de vereniging.

2.4 Bewegen voor leefbaarheid en welzijn

Bewegen is heel belangrijk, als ontspanning en als voorwaarde voor een gezond leven. Maar sport heeft ook een andere functie: het brengt mensen samen en maakt mensen weerbaar. Sport speelt ook een belangrijke rol bij het overbrengen van waarden en vaardigheden die in het gewone leven onmisbaar zijn, zoals teambelang en respect voor de ander.

2.4.1 Goede sportvoorzieningen

Het sportaccommodatiebeleid is de basis van het gemeentelijk sportbeleid. Het is belangrijk om goede randvoorwaarden te creëren binnen de gemeente om sporten en bewegen zo optimaal mogelijk te maken. Wij willen daarbij rekening houden met de verschuiving van verenigingssporten naar individuele sporten in de openbare ruimte, zoals wandelen, fietsen en hardlopen. Het CDA vindt het belangrijk dat inwoners bekend zijn met de veelzijdigheid van sportmogelijkheden, weten hoe gezond het is, en waardering hebben voor de bijdrage die sport levert aan samenwerking, het welzijn van mensen en de leefbaarheid in buurten en dorpen.

Actiepunten sporten

1. Wij willen initiatieven stimuleren waarbij eigen leden, bezoekers en de bewoners uitgenodigd worden om te sporten en om bij de sportverenigingen betrokken te raken en te blijven. Bij maatschappelijke verbondenheid worden mensen bij elkaar gebracht en krijgen zij de gelegenheid om iets voor elkaar te doen;
2. Wij vinden het belangrijk dat sportfaciliteiten ook letterlijk goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking;
3. Wij pleiten voor het instellen van projectsubsidies, die jeugd en anderen stimuleren deel te nemen aan sportieve activiteiten;
4. Wij streven naar sport voor eigen inwoners van onze gemeente, tenminste de 'zes-plus-vijf-regeling' voor gesubsidieerde verenigingen (uitgezonderd de selectie-elftallen), die gebruik maken van gemeentelijke of door de gemeente gesubsidieerde accommodaties/terreinen. Dat wil zeggen dat minimaal 50 procent van de deelnemers uit eigen gemeente komt;
5. Wij pleiten voor het aanleggen van een trimbaan, bijvoorbeeld bij Het Kleine Zeeetje;
6. Naast sport en bewegen, is gezonde voeding een belangrijke pijler in de preventieve gezondheidszorg. De gemeente stimuleert gezonde sportkantines.

2.4.2 Groene buitenruimte voor ontmoeten, spelen en bewegen

Groene buitenruimte heeft een positieve invloed op onze gezondheid. Wij willen de groene openbare ruimte aantrekkelijker maken voor bewegen en ontmoeting. Speelplekken moeten functioneren als ontmoetingsplek

voor jong en oud uit de hele buurt met voor de verschillende leeftijdscategorieën voorzieningen en voor mensen met en zonder beperking.

Actiepunten speelruimte

1. De gemeente zorgt voor voldoende mogelijkheden voor 'spelen in het groen';
2. De indruk bestaat dat voor onze jeugd tussen 14 en 18 jaar weinig speelvoorzieningen bestaan. Een initiatief, dat zou voorzien in het opvullen van dit vacuüm mag op onze warme steun rekenen;
3. De gemeente geeft kansen aan groene buurtprojecten door bewoners zelf geïnitieerd en ontwikkeld, zoals buurttuinen en speelnatuur;
4. De gemeente stemt het groen in de buurt af op de wensen van de bewoners. Het is belangrijk dat de gemeente over het niveau van groenonderhoud communiceert met omwonenden;
5. Wij zijn ervoor een deel van de westelijke stadsweide in te zetten als speelterrein voor de jeugd, zoals met veel succes al is gebeurd aan de oostkant van onze gemeente op het terrein aan de Rengersweg;
6. Ook de uitbreiding van het speelveld aan de Westdijk zou volgens ons een goede verbetering zijn van de voorzieningen voor onze jeugd;
7. Uiteraard kan het niet zo zijn dat we volstaan met de aanleg van voorzieningen. Daarnaast moeten ze worden onderhouden, maar moet ook van tijd tot tijd de mate van gebruik en de manier waarop ze worden gebruikt worden geëvalueerd.

2.4.3 Veilige openbare ruimte

De openbare ruimte moet veilig zijn, door bijvoorbeeld voldoende verlichting en door onoverzichtelijke situaties te voorkomen. Zo zorgen we voor zelfstandige mobiliteit van kinderen en ouderen. Maar uitgangspunt is dat de samenleving als eerste verantwoordelijkheid neemt voor elkaar. We leren onze kinderen dat spelen in de omgeving van water gevaarlijk kan zijn, dat speelruimtes risico's met zich mee kunnen brengen en accepteren dat de overheid niet overal een oplossing voor hoeft te bedenken.

2.5 Bereikbaarheid

Een sterke samenleving waarin we omzien naar elkaar kan niet bestaan zonder de fysieke mogelijkheid met elkaar in contact te treden. Bereikbaarheid is daarom niet alleen een ruimtelijk, maar ook een sociaal vraagstuk.

2.5.1 Goed openbaar vervoer, ook in het buitengebied

Openbaar vervoer (OV) draagt bij aan betere bereikbaarheid. Het CDA stelt zich open voor nieuwe initiatieven op dit gebied. Inwoners kunnen ook zelf bijdragen aan duurzaam vervoer door bijvoorbeeld gebruik te maken van huurauto's, autodelen etc. Ook bedrijven kunnen werknemers stimuleren tot duurzamer vervoer. Daarvoor helpt het als hindernissen worden weggenomen. Bijvoorbeeld het mogelijk maken dat een gereserveerde parkeerplaats in de openbare ruimte komt voor dergelijke duurzame initiatieven. *Green wheels* is een aansprekend initiatief. Wij vinden dat ook mensen met een beperking zonder hinder gebruik moeten kunnen maken van het openbaar vervoer. Daarom hebben wij bijvoorbeeld de bushaltes in de bebouwde kom op een goede instaphoogte voor mensen met een beperking gebracht.

Actiepunten openbaar vervoer

1. Wij willen een bushalte bij de rotonde in de Amersfoortseweg, die het bedrijventerrein Haarbrug-Zuid ontsluit;
2. Wij willen de vervoerder vragen een (buurt)busverbinding tussen Eemdijk en Baarn te overwegen;
3. Waar goed openbaar vervoer niet lukt, zal het CDA zich inzetten voor alternatieven. Wij willen met (Collectief) Vraagafhankelijk Vervoer nog beter inspelen op de vraag van de reiziger. Ook nieuwe combinaties in het doelgroepenvervoer bieden mogelijkheden;
4. Mensen met een beperking moeten zonder hinder gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer;
5. We staan positief tegenover initiatieven zoals *Green Wheels*;
6. Wij zetten ons in voor een goede aansluiting op regionale knooppunten.

2.5.2 Verkeersveiligheid

Een goede bereikbaarheid gaat hand in hand met goede verkeersveiligheid. Als mensen vrij willen bewegen moet dat wel veilig kunnen.

Actiepunten verkeersveiligheid

1. Wij zijn voorstanders van vrijwilligers als verkeersouders bij scholen;
2. In straten in de omgeving van maatschappelijke voorzieningen worden bij voorkeur snelheidsverlagende maatregelen genomen, is voldoende verlichting (sociale veiligheid) en komen goede parkeervoorzieningen;
3. Fietsen is niet alleen gezond, maar ook een goede en duurzame manier van mobiliteit. Dit vergt wel goede en goed onderhouden fietspaden. Concreet denken wij aan verbetering van het fietspad langs de Vaartweg, dat als gevolg van een te betreuren raadsbesluit slechts deels is verbeterd;
4. De Zevenhuizerstraat wordt in de loop van 2018 fietsvriendelijk ingericht met een fietspad langs het noordelijk deel en een 'auto-te-gast'-constructie in het zuidelijk deel. Gelet op de drukte van het verkeer over de Groeneweg is het noodzakelijk na de verbetering van de situatie van de Zevenhuizerstraat ook een fietspad aan te leggen langs de Groeneweg, in elk geval vanaf de Nijkerkerweg tot aan de Zuidwenk;
5. Het CDA staat voor dat de gemeente in overleg treedt met buurgemeenten over de knelpunten bestaan aangaande het fietspad op de Oostdijk;
6. De Westdijk is een weg, die het in zich heeft te laten genieten van natuur, land- en zeezicht. Jammer dat er veel auto- en motorverkeer overheen gaat. Het CDA bepleit op korte termijn te bezien hoe bewerkstelligd kan worden dat hier minder gemotoriseerd verkeer overgaat. Te denken valt aan een beperking van gebruik door auto en motor op zondag;
7. Wanneer de 'auto-te-gast'-constructie in Zevenhuizen een succes blijkt, is het nuttig te bekijken of dit ook elders in de gemeente kan. Hierbij kan gedacht worden aan de Dorpsstraat en aan de Veenestraat, in elk geval het deel nabij de basisschool De Ark. De Koningin Wilhelminastraat zou zich in de beleving van het CDA ook lenen voor een dergelijke inrichting;
8. De kruising Zuidwenk-Oostsingel-Schouw is onoverzichtelijk. Het is waard te bekijken of een veiliger oplossing mogelijk is;
9. Ook de kruising Prinses Irenestraat-Bikkersweg is waard te bekijken op een mogelijkheid die deze substantieel veiliger maakt.

2.6 Voldoende betaalbare woningen

Voor mensen is wonen essentieel, zowel de woning als de leefomgeving. Woonwensen van inwoners moeten centraal staan bij het woonbeleid. Voor het CDA moet het woonbeleid gericht zijn op kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit en maatwerk. Dan gaat het om duurzame woningen, over woningen die aansluiten bij woonwensen en woningen die bestendig zijn voor verschillende levensfasen. Ook de kwaliteit van de buurten is van groot belang. Het stedenbouwkundig ontwerp moet goed in elkaar steken en eraan bijdragen dat mensen in een veilige, goed bereikbare en aantrekkelijke omgeving wonen.

Er is een hoog eigenwoningbezit in Bunschoten. Dat doet niet af aan het feit dat veel mensen aangewezen zijn op een sociale huurwoning.

Wanneer (groot)ouders in beweging komen en kleinere huisvesting voor zichzelf zoeken, komt ruimte vrij voor (klein)kinderen om zelfstandig te gaan wonen. Het mes snijdt aan twee kanten: ouderen kunnen in een kleinere woning vermoedelijk langer zelfstandig blijven wonen, terwijl zij met de door hen verlaten woning ruimte bieden aan een jongere generatie.

Actiepunten wonen

1. Het CDA blijft aandringen op de bouw van voldoende sociale huurwoningen;
2. Wij willen actief op zoek naar investeerders voor het bouwen van huurwoningen in het middensegment;
3. Het CDA staat voor te bekijken of een of meer sociale woningen kunnen worden gereserveerd voor schrijnende en urgente gevallen;

4. De gemeente stimuleert doorstroming van woningen;
5. Initiatieven voor het bouwen van woningen, waarin twee generaties bij elkaar kunnen wonen en voor elkaar kunnen zorgen, de zogenoemde 'kangoeroewoningen', zal het CDA positief tegemoet treden.
6. Wij zetten in op levensloopbestendige wijken, waarin kinderen vrolijk kunnen opgroeien en mensen gezond oud worden;
7. De overheid kan een grote rol spelen op het gebied van collectief en particulier opdrachtgeverschap. Wij verwachten van de gemeente dat zij open staat voor initiatieven. Dat vraagt ook om minder regels waar dat kan. De ruimte die de nieuwe Omgevingswet hiervoor biedt, willen wij aangrijpen;
8. De gemeente is in de kern geen projectontwikkelaar, maar toch kan de gemeente de behoefte hebben om actief bij te dragen aan een goede oplossing van een vaak vastgelopen woningmarkt. Daarvoor bieden inspanningen als tijdelijk en modulair bouwen goede uitkomsten;
9. Wij moeten ook denken aan huisvesting voor anderen: zo staat het CDA positief tegenover verzoeken voor huisvesting ten behoeve van mensen met een beperking of voor een Thomashuis.

2.6.1 Subsidies met maatschappelijk effect

Vanuit het oogpunt van rentmeesterschap investeert het CDA in duurzame woningen. Dat doen we bij voorkeur niet door individuele subsidies, maar door maatregelen die een groter maatschappelijk effect hebben. Dat betekent niet dat geen subsidies worden verleend, wel dat bekeken wordt welk effect de subsidie heeft en wanneer die een aanjaageffect kan hebben, waarvan een positief maatschappelijk effect het gevolg is zal het CDA graag dergelijke subsidie verlenen.

Actiepunten maatschappelijke subsidies

1. Het CDA is voor stimuleringsubsidies die projecten helpen opstarten en stimuleren;
2. Subsidies behoren de plaatselijke gemeenschap ten goede te komen, niet organisaties of projecten elders in Nederland of in de wereld;
3. Ontvangers van structurele subsidie dienen uiteraard jaarlijks rekening en verantwoording af te leggen van de besteding van de gemeenschapsgelden. Daarnaast pleit het CDA voor eenmaal in de vier jaar een evaluatie van kosten, nut en noodzaak van de gelden die aan een dergelijke instelling zijn verstrekt.

3. Familie en gezin

Families vormen het fundament van Nederland. Veel stellen mogen kinderen ontvangen. Christendemocraten geloven dat ieder kind naar Gods beeld geschapen is. Veel kinderen groeien op in warme gezinnen. Met ouders die de even mooie als verantwoordelijke taak op zich nemen hen op te voeden.

Voor het CDA is elk gezin – in welke samenstelling dan ook – van waarde. Die families vormen het startpunt van ons leven waar we, als het goed is, in geborgenheid mogen opgroeien. Door allerlei omstandigheden zien we ook steeds meer samengestelde gezinnen. Het CDA vindt het mooi dat ook op die manier volwassen mensen verantwoordelijkheid nemen voor elkaars kinderen. In veel gezinnen nemen ook andere familieleden een belangrijke rol in: opa's en oma's die oppassen, of een tante die in lastige tijden bijspringt. De zorg in Nederland zou ondenkbaar zijn zonder de inzet, liefde en aandacht van deze mantelzorgers. Wij hebben daar grote waardering voor en voelen het als een plicht om hun zorg te ondersteunen en te vergemakkelijken.

3.1 Gezinnen

In al die gezinnen en families worden waarden en normen overgedragen en leren we samenleven. We ontvangen en geven er liefde, toewijding en inzet. In tijden van tegenslag is familie vaak de plek waar we bescherming en ondersteuning vinden. We vieren er de mooiste momenten van het leven en delen er ons leed. Families en gezinnen zijn van onschatbare waarde en verdienen erkenning en waardering voor de rol die ze spelen. Met het grootste deel van al onze jongeren gaat het hartstikke goed: ze zijn gezond, doen naar vermogen mee op school, hebben een rijk sociaal leven en voelen zich goed.

3.1.1 (V)Echtscheiding

Helaas kunnen niet alle ouders bij elkaar blijven. Naast dat dit voor de twee ouders zelf ingrijpend is, kunnen de gevolgen voor de kinderen dit ook zijn. Zeker voor de vele kinderen die een vechtscheiding meemaken. Zij doen het minder goed op school, zijn vaker agressief en gevoeliger voor depressiviteit. Een groot deel van alle jeugdhulpvragen is gerelateerd aan echtscheidingen.

Het CDA constateert dat grootouders een belangrijke rol kunnen spelen bij de opvoeding van kinderen in moeilijke situaties, waaronder (v)chtscheidingen.

Actiepunten opvoeding

1. Opvoedondersteuning moet makkelijk toegankelijk zijn;
2. Opvoedondersteuners dienen zich aan te melden bij gezinnen waarvan ze weten dat een echtscheiding aanstaande is;
3. Als bij een echtscheiding jonge kinderen betrokken zijn, moet er in overleg met de ouders, door de opvoedondersteuner contact gezocht worden met de school van de kinderen.

3.2 Kindvriendelijke buurten

De buurt waarin kinderen opgroeien is erg belangrijk. Ieder kind verdient een veilige en uitdagende leefomgeving waarin het kan spelen en veilig opgroeien. Het CDA vindt het van belang dat kinderen veel buiten kunnen spelen: ze leren daardoor spelenderwijs samen te leven. Ook is buitenlucht gezond en draagt beweging bovendien bij aan het voorkomen van overgewicht. Een goede inrichting van de openbare ruimte die buiten spelen mogelijk en aantrekkelijk maakt is daarom essentieel. Schoolpleinen, sportveldjes en speelplaatsen kunnen daar een goede rol bij spelen.

Een andere voorwaarde is natuurlijk dat de buurten waarin kinderen opgroeien veilig zijn. Daarom wil het CDA vooral in kinderrijke buurten een gerichte aanpak van criminaliteit en verkeersonveilige situaties.

Actiepunten kindvriendelijke buurt

1. Schoolpleinen moeten de voorgeschreven afmetingen hebben en moeten na schooltijd toegankelijk blijven voor kinderen in de basisschoolleeftijd;
2. Er wordt gericht gezocht naar een locatie voor natuurlijk spelen;

3. Klachten over vervuiling van kinderspeelplaatsen worden met voorrang behandeld. Er wordt een vervolg aan gegeven in de vorm van schoonmaken en te proberen de vervuiler te laten betalen.

3.3 Onderwijs

Het is onze taak om kinderen thuis en op school goed voor te bereiden op hun rol en plek in de samenleving en de wereld daarbuiten. Goed onderwijs biedt alle kinderen en jongeren de kans om hun talenten te ontwikkelen en uit te groeien tot volwaardige en betrokken inwoners. Hoewel de invloed van de gemeenten op de inhoud van het onderwijs beperkt is, moet er ook op lokaal niveau veel aandacht zijn voor onderwijs.

Actiepunten onderwijs

1. Waar mogelijk moeten kinderen met een beperking onderwijs krijgen in eigen dorp. De gemeente steunt de scholen in het realiseren van deze doelstelling;
2. Bij nieuwbouw streven we naar integratie van voorschool en basisonderwijs in één gebouw;
3. Zwemonderwijs moet onderdeel blijven van het basisonderwijs zodat zoveel mogelijk kinderen zwemvaardig zijn;
4. Wij stimuleren een breder aanbod van voortgezet onderwijs in Bunschoten (o.a. één van de vier profielen HAVO-bovenbouw plus een Vmbo gericht op techniek).

3.3.1 Hulp via school

De school is vaak een van de eerste plekken waar een kind aanklopt voor hulp. Het is belangrijk dat scholen de weg weten naar de lokale toegang tot jeugdhulp. Het CDA vindt het belangrijk dat scholen en jeugdhulpinstellingen zich in gelijke mate verantwoordelijk voelen voor het welbevinden van het kind. Kinderen moeten de kans krijgen zich volledig te ontplooien en volop mee te doen aan de maatschappij.

Actiepunten school en hulp

1. De interactie tussen De Lingt en de scholen dient geïntensiveerd te worden;
2. Uit het kindpakket kan bijvoorbeeld bijles voor kinderen bekostigd worden, zodat kinderen een optimale kans tot ontplooiing krijgen.

3.4 Samen met maatschappelijke organisaties

Het CDA is dé partij van de samenleving, het is als geen ander in staat de balans te vinden tussen individuele verantwoordelijkheid en solidariteit. Inwoners, vrijwilligers, lokale ondernemers, verenigingen en geloofsgemeenschappen hebben vaak waardevolle ideeën over de zorg voor elkaar. Daarom is een vast contact met deze organisaties van belang.

Actiepunt samenwerking maatschappelijke organisaties

1. We betrekken naast kerken ook andere geloofsgemeenschappen bij het sociaal beleid. We zoeken naar sleutelfiguren die zich niet vertegenwoordigd weten door de kerken en vinden het waard te bekijken of samenwerken tussen Interkerkelijk Overleg Bunschoten (IKOB) en *Bunschoten United* kan worden versterkt.

3.4.1 Verenigingen

Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Daar leren jongeren dat sport leuk is: samenwerken, omgaan met teleurstellingen, de handen uit de mouwen steken, respect hebben voor gezag (trainer, scheidsrechter) en wellicht zelfs medeverantwoordelijkheid dragen voor het beheer en onderhoud van een terrein.

Door jongeren te laten bewegen, leveren verenigingen een belangrijke bijdrage aan het tegengaan van overgewicht. Daarom vinden wij het belangrijk dat ieder kind kan sporten of zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming. Ook is meer bewegen vaak onderdeel van het behandelplan van een jongere met psychische problemen. Het CDA vindt het belangrijk dat jongeren die extra uitdagingen in het leven ervaren, juist bij verenigingen succeservaringen op kunnen doen. Daarom is het belangrijk dat geïnvesteerd wordt in vrijwilligers, zodat zij goed om kunnen gaan met jongeren die specifieke aandacht vragen. Ook is het belangrijk dat zij de weg weten te vinden als zij het gevoel hebben dat de situatie van een van hun jeugdleden 'niet pluis' is.

Actiepunten sportverenigingen

1. De gemeente stimuleert de sportverenigingen om jaarlijks aan het begin van het winterseizoen een gemeenschappelijke open dag te organiseren waar jongeren gericht worden uitgenodigd;
2. Tijdens de huldiging der kampioenen wordt ook de 'Kampioen Vrijwilliger' geëerd. Dit kan bijvoorbeeld via een Pluim.

3.5 Toegang jongeren tot zorg

Als jongeren in meer of mindere mate een steuntje in de rug nodig hebben is het belangrijk dat dit in onze gemeente goed gebeurt. De Lingt functioneert al goed en vangt veel vragen op over zorg, welzijn, opvoeding en jeugdhulp die niet door dure specialistische hulp hoeft te worden behandeld. Essentieel is dat de drempel om hulp te zoeken voor ouders zo laag mogelijk wordt.

3.5.1 Geen drempel

Belangrijk is dat de toegang tot zorg zo is georganiseerd dat jongeren naar de meest adequate zorg op het juiste moment worden geleid: dus 'licht' waar het kan en 'zwaar' waar het moet. Wij vinden dat het niet uit moet maken onder welke wet het valt.

Actiepunten jeugdzorg

1. Het CDA bepleit de maximale ontschotting van Wmo en jeugdzorg;
2. De Lingt houdt bij toerbeurt spreekuur in de basisscholen en op het Oostwende. Daarbij moet vooral geïnvesteerd worden in het contact met de leerkrachten.

3.5.2 Zorginstellingen

Zorginstellingen zijn voor het CDA belangrijke partners om onze jongeren de juiste hulp en ondersteuning op het juiste moment te geven. Wij vertrouwen de zorgprofessional en vinden het onwenselijk dat de gemeente op zijn stoel gaat zitten. Het is daarbij belangrijk dat gemeente een financieringsvorm hanteert die dit partnerschap ondersteunt. Veel jongeren dreigen 'tussen de wal en het schip' te vallen als ze 18 worden. Vaak gaan ze dan 'over' van de Jeugdwet naar bijvoorbeeld de Zorgverzekeringswet. Het CDA vindt het belangrijk dat gemeente oog heeft voor deze situatie en hier een gerichte aanpak op ontwikkelt.

Er is nog een wereld te winnen door sneller maatwerk te leveren voor de juiste hulp voor het kind en onnodige bureaucratie terug te dringen. Wachtlijsten in de jeugdzorg zijn voor ons onaanvaardbaar.

Actiepunten leren en werken

1. De zorg van leerplicht eindigt niet als een leerling zonder startkwalificatie 18 jaar wordt;
2. Een 18-plusser die dreigt uit te vallen wordt begeleid naar werk. De gemeente heeft daarbij een regiefunctie.

4. Zorg voor elkaar

Het CDA streeft naar een samenleving waar mensen zoveel als mogelijk mee kunnen doen ongeacht geslacht, leeftijd, inkomen en eventuele beperkingen. Het CDA zet in op een samenleving die een goede sociale verbondenheid kent met gebundelde inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en professionals in een hecht netwerk dat werkt volgens het principe één gezin, één plan, één hulpverlener, kortom het maatschappelijk middenveld. Mensen die het nodig hebben, worden ondersteund op een wijze die bij hen past, dit terwijl participeren wordt gestimuleerd waar mogelijk. Wij willen ervoor waken dat we in de gemeente allerlei nieuwe regels gaan vastleggen die maatschappelijke problemen niet écht gaan oplossen.

4.1 Preventie

Het welbevinden van mensen staat voor het CDA centraal. Mensen zijn daarvoor op de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Voorkomen is echt beter dan genezen. Vast staat dat de kosten van investeringen in welzijn, cultuur en sport minder hoog zijn dan zorgkosten. De opgave voor de gemeente is om, samen met maatschappelijke organisaties en sportclubs, te zorgen voor een gezonde omgeving voor kinderen en jongeren.

Het CDA is er voorstander van dat kinderen worden ingeënt tegen ziekten.

Vanuit het onderwijs geven waarnemers aan dat een toenemend aantal kinderen de dag begint door zonder ontbijt naar school te worden gestuurd

Actiepunten preventie

1. Aan de gelijke rechten van (wettelijk en sociaal) van kinderen, vrouwen, mannen, andersdenkenden / minderheden mag in geen geval worden getornd;
2. Gemeente en instanties werken gezamenlijk aan een rookvrije omgeving, zoals de schoolpleinen. De gemeente stimuleert rookvrije sportparken en kantines;
3. De gemeente stimuleert een pakket voor lokale scholen waarin aandacht wordt besteed aan gezonde voeding. Verder stimuleert zij het nuttigen van het ontbijt voor basisschool kinderen waar dit mogelijk is, bijvoorbeeld middels een voorlichtingscampagne over gezond beleid.

4.2 Ondersteuning van persoonlijke kracht met waardigheid

Het CDA gaat uit van de persoonlijke kracht en waardigheid van mensen. Natuurlijk houden we rekening met wat mensen niet kunnen, maar ons vertrekpunt is wat mensen wel kunnen. Dat vergt geen algemene regels, maar maatwerk en menselijke maat - ook bij thuiszorg.

Actiepunten ondersteuning

1. De mogelijkheid tot woningaanpassingen is onderdeel van de maatschappelijke ondersteuning;
2. De gemeente streeft afspraken na met zorgorganisaties over maatwerk bij de thuiszorg, wanneer een algemene voorziening niet toereikend is;
3. We willen ook in de zorg de mogelijkheid instellen dat inwoners met een 'recht om uit te dagen' voorstellen doen om zelf de zorg in hun omgeving te organiseren als alternatief voor zorg die wordt aangeboden door de gemeente.

4.2.1 Aanpak laaggeletterdheid

In Nederland zijn ruim 2,5 miljoen mensen die moeite hebben met lezen en schrijven en daardoor moeilijker mee kunnen doen in de samenleving. Dat is een ongekend hoog aantal en het is voor deze mensen een serieuze handicap in een wereld van internet, e-mail en sociale media. Wij willen dat deze mensen de kans krijgen om aan de vaardigheden te werken die zij nodig hebben om mee te kunnen doen.

Actiepunten laaggeletterdheid

1. Er is inmiddels een brede aanpak van laaggeletterdheid binnen onze gemeente waarin goed wordt samengewerkt met verschillende partijen. Wat het CDA betreft moet dit beleid consequent worden uitgevoerd en doorgezet;

2. Voor nieuwkomers in Nederland geldt het beheersen van de taal als een absolute *must*. Nieuwkomers die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen (VMBO-niveau), wordt de toegang tot lokale regelingen ontzegd.

4.2.2 Passende voorzieningen

Passende voorzieningen betekend ook passende woonruimte. Het CDA wil het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, maar wel op een veilige manier. Met de woningcorporaties maakt de gemeente gerichte prestatieafspraken over de hoeveelheid en de kwaliteit van het woningaanbod.

In het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking heeft de gemeente er een aantal taken bij gekregen. Niet alleen op het gebied van de zorg, maar ook op het gebied van toegankelijkheid van de openbare ruimte.

Actiepunten voorzieningen voor mensen met een beperking

1. Wonen en zorg voor een gehandicapt kind of familie in de directe woonomgeving vindt het CDA gewenst. Hiervoor moet de gemeente het beleid voor vergunningen voor flexibele bouwconcepten met een bepaalde duur, waarna de opstal, als de zorgtaak is beëindigd, wordt verwijderd, voortzetten;
2. De gemeente stimuleert particuliere bouw voor passende huurwoonruimte, zodat er een meer onafhankelijk marktsegment ontstaat los van woningbouw stichtingen;
3. De gemeente blijft het voortouw nemen in het gesprek over mobiliteit, verkent daarbij mogelijke samenhang van leerlingenvervoer, doelgroepenvervoer, WsW-vervoer en vrijwilligersinitiatieven zoals met buurtbussen;
4. De gemeente stimuleert passende faciliteiten voor mensen met een beperking bij organisaties binnen de gemeente;
5. Het CDA wil het verlengen van de gehandicaptenparkeerkaart gratis maken;
6. De gemeente moet samen met ervaringsdeskundigen eenmaal per jaar naar drukbezochte plekken in de gemeente gaan om hindernissen voor toegankelijkheid te signaleren en te verhelpen. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een nieuwe gemeentelijke commissie, de commissie "WEG Met die Barrières";
7. De gemeente moet op de hoogte zijn en te blijven op het gebied van de nieuwste voorzieningen voor blinden- en slechtzienden en mensen met een beperking.

4.3 Omzien naar elkaar

Zorg heb je nodig als je ziek bent of leeft met een handicap of beperking. De meeste mensen die zorg nodig hebben, willen dit zo goed en lang mogelijk in hun eigen omgeving organiseren. Wij willen deze zorg dicht bij huis versterken en beter organiseren, zodat de professionele zorg en ondersteuning beter aansluiten bij de keuzes van mensen. Zodat zij zo lang als mogelijk is regie over hun eigen leven kunnen houden. Innovatie en nieuwe medische inzichten kunnen daarbij helpen en het persoonsgebonden budget kan een belangrijk instrument zijn om die zorg naar eigen wens in te richten.

Actiepunt zorg in de omgeving

1. Wij ondersteunen lokale en regionale initiatieven, waarbij buurten, verenigingen, bedrijven, kerken, et cetera met elkaar alledaagse zorg voor ouderen en zieken in hun eigen omgeving organiseren.

4.3.1 Mantelzorg

Mantelzorgers zijn de zachte kracht in de zorg voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken.

Mantelzorgers vinden het normaal om te zorgen voor een hulpbehoevend(e) familielid of kennis. Ook de buurtverpleegkundige moet bij het oordeel over de vraag hoeveel zorg iemand nodig heeft, goed kijken naar de draagkracht van de mantelzorger en dit afstemmen met de gemeente.

Daarnaast moet de dagopvang en de respijtzorg in de gemeente op orde zijn zodat mantelzorgers van tijd tot tijd even op adem kunnen komen. De gemeente staat naast de mantelzorgers en faciliteert ze, bijvoorbeeld door individuele coaching en training. Ook als het gaat om huisvesting. Specifieke aandacht is er voor de jonge mantelzorger. Het bieden van laagdrempelige trefpunten en goede voorlichting zijn daarbij basisvoorwaarde.

Actiepunten mantelzorg

1. De mantelzorger of ouderenadviseur heeft desgewenst een vaste positie bij het keukentafelgesprek;
2. De gemeente betreft mantelzorgers, als ervaringsdeskundigen, bij het opstellen en de uitvoering van het beleid;
3. De gemeente organiseert professionele ondersteuning van mantelzorgers voor informatie, advies of praktische ondersteuning;
4. De gemeente zet het beleid voort dat blijken van waardering aan mantelzorgers geeft.

4.3.2 Aanpak eenzaamheid

Voor ons is eenzaamheidsbestrijding een speerpunt in het zorg- en welzijnsbeleid. Eenzaamheid is namelijk een groot probleem in onze samenleving. Het komt in alle leeftijdscategorieën voor, maar vooral onze ouderen zijn een kwetsbare groep. De zorg en aandacht voor ouderen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal – van familie, burens, kennissen en verenigingen. Om eenzaamheid tegen te gaan, willen wij inzetten op het versterken van bestaande maatschappelijke en sociale verbanden en ouderen stimuleren om zelf op zoek te gaan naar sociale contacten.

Actiepunten tegen eenzaamheid

1. Wij willen een gemeentelijke aanpak van eenzaamheid, waarbij ouderen die in isolement dreigen te raken regelmatig worden bezocht;
2. Wij stellen voor het onderwerp eenzaamheid tijdens het 'keukentafelgesprek' aan de orde te laten komen;
3. Belangrijk is dat vrijwilligers en professionals tijdig (leren) signaleren wanneer eenzaamheid zorgwekkende vormen gaat aannemen. Op deze manier kan er tijdig informele ondersteuning of zo nodig professionele interventies in gang worden gezet;
4. De nieuwe lichten gepensioneerd heeft veel in huis. Omdat we hen graag actief bij de samenleving betrokken houden, zijn we van plan alle mensen die de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken een informatiepakket aan te bieden waarin zij worden opgeroepen hun talent en kennis in te zetten voor de gemeenschap.

4.3.3 Ouderen

De vergrijzing van de bevolking heeft gevolgen voor het gemeentelijke zorgbeleid. Om goed voorbereid te zijn op de toekomst moet de gemeente nu in overleg gaan met ouderenorganisaties om te horen wat belangrijk is in de betreffende gemeente voor de zorg van later. Een speerpunt daarbij is omgang met dementie.

Actiepunten ouderen

1. De gemeente moet mogelijkheden bieden voor ouderen om in hun eigen woonplaats oud te kunnen worden en te blijven wonen;
2. De maatschappelijke stage kan gekoppeld worden aan het ouderenbeleid. Wellicht kunnen jongeren die de maatschappelijke stage doen oudere inwoners ondersteunen.

4.3.4 Verwarde personen

De problematiek rondom verwarde personen wordt steeds groter. De gemeente wordt hiervoor verantwoordelijk. Gemeenten moeten hier zorg voor dragen.

Actiepunten verwarde personen

1. Er moet met betrokken partijen een 'Actieplan verwarde personen' opgesteld worden – ook op het gebied van preventie.

4.4 Samenwerken met professionals

Professionele ondersteuning op het gebied van welzijn en zorg blijft noodzakelijk. Omdat er veel verschillende organisaties werkzaam zijn op het terrein van welzijn en zorg, is integraal werken belangrijk. Een zorgprobleem kan immers verschillende oorzaken hebben: door gebrek aan werk, financiële problemen of eenzaamheid. Mensen moeten niet gehinderd worden door de uiteenlopende zorgsystemen waar verschillende partijen verantwoordelijk zijn.

Actiepunt professionele ondersteuning welzijn & zorg

1. Het lokale Rode Kruis is volgens het CDA een integraal onderdeel van de lokale zorg. Deze, met name door vrijwilligers gerunde organisatie, dient een passende plek te krijgen binnen de zorgketen.

4.5 Financiën

De gemeente heeft de afgelopen jaren extra taken erbij gekregen op het terrein van de (jeugd)zorg en werk, met forse bezuinigingen. De opgave voor de gemeente is om zorg te leveren voor het geld dat ze daarvoor krijgt. Voor ons is het uitgangspunt: Rijksgeld voor de zorg gaat naar de zorg.

Om mensen met een laag inkomen tegemoet te komen, heeft de gemeente een collectieve Zorgverzekering afgesloten met een bepaalde zorgverzekeraar. Minima kunnen dan tegen een gereduceerd tarief een Zorgverzekering afsluiten via de gemeente. Dit dient voorgezet te worden. Deze tegemoetkoming moet wel in een eerlijke verhouding staan tot de kosten voor mensen die net buiten de regeling vallen.

4.5.1 Eigen bijdragen

Uitgangspunt voor het CDA is dat de voorzieningen voor iedereen toegankelijk blijven. Het vragen van een eigen bijdrage kan dienen als 'remgeld' om de zorgkosten in de hand te houden. Hierdoor kan er langer zorg worden geboden van een beperkt budget. Daarbij dreigt zorgmijding als de eigen bijdragen van mensen te hoog worden. Het CDA staat voor zorg voor iedereen die dat nodig heeft. Waar mogelijk organiseert de gemeente een vangnet voor mensen met een smalle beurs, en voert ze waar mogelijk gericht beleid om de eigen bijdragen naar draagkracht te heffen. Hierbij hebben wij in het bijzonder oog voor de middeninkomens die vaak net buiten alle regelingen vallen.

Actiepunten eigen bijdrage zorgvoorzieningen

1. Wij bepleiten een vangnetregeling in de bijzondere bijstand voor eigen bijdragen;
2. Wij kiezen een maximumbedrag dat een gezin aan eigen bijdragen moet betalen;
3. Een inkomensstaffel voor eigen bijdragen vinden wij nodig, zodat mensen die net boven de minimumgrens zitten niet onevenredig hoge eigen bijdragen hoeven te betalen. Het college dient hiervoor met een plan van actie te komen.

4.5.2 De menselijke maat centraal

Wie grotendeels afhankelijk is van zorg heeft de mogelijkheid dat zelf te regelen en naar eigen inzicht vorm te geven. Bovendien verloopt financiering van zorg dan niet via zorginstellingen, maar vindt plaats vanuit de vraag van mensen die zorg nodig hebben. Het CDA is om deze redenen groot voorstander van persoonsvolgende bekostiging. Zorgfinanciering die de mens centraal stelt dus, zoals het Persoonsgebonden Budget (PGB) of een vouchersysteem waarmee zorg kan worden ingekocht wanneer een persoon daarvoor kiest. Zo beschermen we de menselijke maat in de zorg.

Actiepunten maatwerk in de zorg

1. Het Persoonsgebonden Budget (PGB) is een geschikt middel om mensen zelf hun zorg in te laten richten. Wel is het van belang om de kwaliteit te blijven garanderen. De gemeente is eindverantwoordelijk dat het budget wordt besteed bij deskundige zorgverleners;
2. Misbruik van het PGB komt helaas voor. De gemeente moet dit actief tegengegaan. Achteraf moeten mensen natuurlijk verantwoording afleggen om fraude tegen te gaan. De financiële middelen van het PGB mogen evenmin 'verdwijnen' in financieringsconstructies voor zorgvastgoed.

4.6 Organisatie van de zorg

Zorg gaat over mensen; wij kiezen daarom voor een zorgstelsel waarin de patiënt centraal staat, waarin professionele zorg en zorg door familie of bekenden goed aansluiten en langdurige en intensieve zorg in alle fasen van het leven beschikbaar is als dat nodig is.

4.6.1 Regeldruk in de zorg

Door de veelvoud van (gemeentelijke) formulieren en procedures zien mensen vaak door de bomen het 'sociale bos' niet meer. Ook de toegankelijkheid van gemeentelijke informatie op de website en folders behoeft extra aandacht.

Actiepunten tegengaan regeldruk in de zorg

1. De gemeente zorgt voor beperkte procedures en subsidies om families en buurten te helpen. Dat geldt ook voor de verantwoording door zorgorganisaties;
2. De gemeente brengt zorgverleners en zorgvragers bij elkaar om aan te wijzen welke regels overbodig zijn. Zij stelt daarvoor een concreet dereguleringsplan op;
3. De gemeente looft prijzen uit voor de beste ideeën om te komen tot vermindering van regels en/of verantwoordingsdocumenten.

Met de Participatiewet zijn gemeenten meer verantwoordelijk gemaakt voor de toeleiding naar werk. De wetgeving kent evenwel nog een aantal belemmeringen die een integrale en flexibele aanpak mogelijk maken, onder andere bij het geven van bonussen bij werk met inzet van uitkeringen. Het CDA wil zich inzetten voor betaald werk voor diegenen die dat kunnen en willen. Werk is belangrijk voor inkomen, zelfontplooiing en sociale contacten.

4.7.1 Werk

De gemeenten staan door de Participatiewet voor een grote opgave met werkgevers, UWV, onderwijs, WSW-bedrijf en particuliere organisaties als uitzendbureaus. Ook voor mensen voor wie betaald werk een brug te ver is, is participatie van belang. Voor ons is de tegenprestatie dan een middel om mensen te activeren die nu wel een uitkering ontvangen, maar verder niet participeren. Dat zij actiever worden is beter voor henzelf, hun omgeving en ook voor de samenleving. Uiteindelijk kan ook de tegenprestatie een eerste stap zijn in de richting van een betaalde baan.

Wij willen voorkomen dat jongeren tussen de wal en het schip belanden. Daarom is extra aandacht nodig voor beschermt werk en voor de aansluiting van jongeren naar de arbeidsmarkt die van het PRO/VSO-onderwijs komen.

Actiepunten werk en inkomen

1. Wij staan voor één werkgeversbenadering. Daarbij worden werkgevers met concrete mogelijkheden voor plaatsing benaderd door één instantie (die optreedt voor gemeente, WSW-bedrijf en waar mogelijk ook het UWV);
2. De praktijk leert dat de aanpak van het UWV in de regio voor een aantal groepen faalt en dat er geen maatwerk wordt geleverd. De gemeente dient voor deze groepen de samenwerking met commerciële arbeidsbemiddelaars te zoeken om hen te laten participeren;
3. Van de gemeente mag verwacht worden dat ze een voorbeeldfunctie vervult. Het gaat hierbij om werkstages of werkervaringsplekken, werkplekaanpassingen, mobiliteitsbonussen en no-riskpolissen voor werknemers met een beperking, indienstnemingssubsidie en proefplaatsingen met behoud van uitkering, loonkostensubsidie of loondispensatie, participatieplaatsen en *job coaching*;
4. Bij gemeentelijke externe contacten wordt het aannemen van werklozen gestimuleerd.

4.7.2 Armoede

Armoede is niet alleen een financieel probleem, maar vooral ook een zaak van niet kunnen meedoen in de samenleving. Daarom wil het CDA een actief armoedebeleid van de gemeente. Ook hier geldt dat de inwoner eerst zelf verantwoordelijk is. Een integrale aanpak met zorg en welzijn is geboden is. En voorkomen beter is dan genezen. Goed toegankelijke en begrijpelijke informatie over miniregelingen zowel van de gemeente als het Rijk is een basisvoorwaarde. Mensen die afhankelijk zijn van een uitkering, hebben daar over het algemeen niet voor gekozen. Ze zitten in een situatie die niemand wenst. Ze moeten met respect bejegend worden.

Voedselbank en Genadebank blijken helaas noodzakelijk, maar moeten wel een tijdelijke oplossing blijven. Bezoekers van de Voedselbank en Genadebank hebben vaak meerdere problemen tegelijk, zoals werkloosheid en schulden. Voor die problemen kan hulp geboden worden.

Actiepunten armoede

1. Wij zetten projecten met vrijwilligers in voor mensen die moeite hebben hun administratie op te zetten. Een voorbeeld is 'schuldhulpmaatjes';
2. We zorgen ervoor dat gemeentelijke schuldhulpverlening snel kan helpen. Er mogen geen wachtlijsten ontstaan;
3. We steunen maatschappelijke initiatieven voor armoedebestrijding (van bijvoorbeeld kerken of scholen). Dit kunnen we doen door subsidie te geven, maar ook door te zorgen voor huisvesting of praktische hulp te bieden;
4. De gemeente gaat bezoekers van de Voedselbank en Genadebank actief benaderen om deel te nemen aan bijvoorbeeld een schuldhulpverleningstraject en/of het zoeken van werk. Zo kunnen de Voedselbank en Genadebank ook voor hen een tijdelijke voorziening blijven.

5. Eerlijke economie

Het CDA streeft naar een eerlijke economie. Een eerlijke economie is een economie waar ondernemerschap loont en groei en bedrijvigheid de toekomst van onze kinderen versterkt in plaats van belast. Wij willen kortom goed zorgen voor wat van waarde is, de lokale economie stimuleren en een de werkgelegenheid laten groeien.

Veel inwoners van Bunschoten zijn werkzaam in het midden- en kleinbedrijf (MKB), dat goeddeels afhankelijk is van lokale en regionale keuzes en ontwikkelingen. CDA is de partij voor het MKB. Lokale ondernemers maken zelf de belangrijkste keuzes. Maar de gemeente kan wel allerlei randvoorwaarden scheppen voor een florerende lokale economie en bedrijven ondersteunen door bijvoorbeeld de regeldruk te verminderen of een gunstig vergunningenbeleid te voeren.

5.1 Bedrijvigheid

Bedrijvigheid en ondernemerschap dragen bij aan de vitaliteit en de leefbaarheid van onze gemeente Bunschoten. Mensen werken als werknemer of starten een eigen bedrijf. Het CDA kiest vanuit zijn uitgangspunt van rentmeesterschap nadrukkelijk voor het stimuleren van sociaal ondernemerschap, waarbij de winst van het bedrijf bijdraagt aan het geven van kansen aan mensen en aan duurzaam produceren. Voor het CDA zijn familiebedrijven en MKB-bedrijven de motoren waar de samenleving op draait.

5.1.1 Ondernemerschap

Het CDA waardeert ondernemerschap en wil dat waar mogelijk in de verschillende bedrijfsfasen stimuleren, vooral rondom de huisvesting. Daarnaast is kennisdelen het adagium van deze tijd. Startende jonge ondernemers wisselen graag kennis uit en delen voorzieningen. Dit om kosten te drukken, contacten te onderhouden en aanvullende diensten te kunnen verlenen. Wij willen hen ondersteunen en ondernemers stimuleren om te groeien.

Wij hebben inmiddels twee voorbeelden van Bedrijven Investeringszones (BIZ) in onze gemeente, te weten Haarbrug-Noord en Spakenburg-Centrum. Het verhoogde OZB-tarief is inleg in het ondernemersfonds en draagt bij aan algemene investeringen om de gehele ondernemersomgeving aantrekkelijker te maken voor ondernemer, publiek en klanten

Actiepunt bedrijvigheid

1. Daar waar samenwerking niet vanzelf van de grond komt, moet de gemeente helpen met te streven naar het instellen van een Bedrijven Investeringszone (BIZ).

5.1.2 Werkgelegenheid

De overheid helpt bedrijven door ruimte te vinden voor om- en bijscholing van (aankomend) personeel, zo dicht mogelijk bij de bedrijven, of via een goede vervoersverbinding.

Om jonge mensen zonder eigen vervoer, en mensen met een handicap aan het werk te helpen zijn verbindingen cruciaal.

Actiepunten werkgelegenheid

1. Komende periode moeten we bekijken of arbeidsvervoer toegevoegd kan worden aan het doelgroepenvervoer;
2. Werkgelegenheid moet vast op de agenda van de raad komen. Met name in hoeverre ons aanbod van menskracht aansluit bij de behoeften van bedrijven en als dat onvoldoende is of we betere matching kunnen bevorderen;

3. Werklozen die zelfstandig ondernemer willen en kunnen zijn, worden gestimuleerd. Particuliere programma's kunnen daarbij helpen. Kosten die hiervoor gemaakt worden kunnen opgebracht worden uit het re-integratiebudget, of – achteraf – uit bespaarde uitkeringen.

5.1.3 Iedereen aan het werk

Iedereen doet mee en mag zijn of haar talent inzetten en daarvoor erkenning krijgen. Wie geen betaald werk verricht, kan op andere manieren een maatschappelijke bijdrage leveren. Wij juichen het toe wanneer mensen in een uitkerings situatie een tegenprestatie leveren. Alles wordt ingezet om mensen werk of een bijdrage te laten leveren, zo nodig gelijktijdig met het oplossen van andere (zorg)problemen.

Het aantal bijstandsgerechtigden moet actief worden verlaagd. Het nieuwe college dient hiervoor zo spoedig mogelijk een actieplan te presenteren aan de raad. In dat plan worden goede voorbeelden uit andere gemeenten in Nederland opgenomen, waaruit de raad kan kiezen. Jaarlijks evalueert de raad de ontwikkelingen van het aantal bijstandsgerechtigden en stelt hij zo nodig het plan bij.

Het is helaas niet reëel om te veronderstellen dat alle oudere werklozen op korte termijn een vaste baan kunnen vinden. Vaak zijn deze mensen wel op een andere manier in de samenleving actief, bijvoorbeeld als vrijwilliger of mantelzorger. Die inzet verdient waardering van de samenleving en daarom willen wij een vrijstelling van de sollicitatieplicht voor werkzoekenden boven de 60 jaar die vrijwilligerswerk doen of mantelzorg bieden (gekoppeld aan de pensioengerechtigde leeftijd).

Actiepunten uitkering en werk

1. Er moet een actieplan komen voor het verlagen van het aantal bijstandsgerechtigden aan de hand van goede voorbeelden uit andere gemeenten. Jaarlijks evalueert de raad het plan en stel het zo nodig bij;
2. Wij zetten in op duurzaam werk. Tijdelijke arbeidsplaatsen moeten altijd perspectief bieden op een vervolg;
3. Wij willen creatieve vormen om mensen aan het werk te helpen ondersteunen. Bijvoorbeeld wanneer iemand een parttime baan vindt, dan kan de gemeente dit inkomen aanvullen tot bijstandsniveau. Uiteindelijk moet dit wel leiden tot een volwaardige baan, dus zo'n regeling zal qua duur altijd beperkt zijn;
4. Binnen de regels willen wij zoeken naar meer flexibiliteit. Iemand die een tijdelijke werkervaringsplek had, moet nu nog daarna weer opnieuw bijstand aanvragen. Van die rompslomp moeten we af - dit stimuleert werken niet;
5. De regelingen waarop werkgevers een beroep kunnen doen wanneer zij mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen - loonkostensubsidie of loondispensatie - willen wij versterken en vereenvoudigen. Hierin moet de gemeente het goede voorbeeld geven;
6. Wij willen vrijstelling van de sollicitatieplicht voor werkzoekenden boven de 60 jaar die structureel en gedurende meerdere dagen per week vrijwilligerswerk doen of mantelzorg bieden.

5.1.3 Korte metten met fraude

Jaarlijks vinden er in Nederland tienduizenden gevallen van uitkeringsfraude plaats. Dat is onverteerbaar voor alle mensen die zich wel aan de regels houden en zij die met de premies de uitkeringen bij elkaar sparen. Fraude is diefstal van de gemeenschap.

Actiepunt uitkeringsfraude

1. Er moet meer capaciteit wordt vrijgemaakt voor het opsporen en vervolgen van profiteurs en fraudeurs van een uitkering. Dat kan bovendien helpen om het onderscheid tussen fraude en administratieve fouten bij uitkeringsgerechtigden te kunnen vaststellen. Bij werkelijke fraude dient wat ons betreft ook vaker strafrechtelijke vervolging plaats te vinden.

5.1.4 Arbeidsomstandigheden

Woonomstandigheden van arbeidsmigranten zijn een zaak van de gemeente. Voor verschillende bedrijven in onze gemeente zijn arbeidsmigranten onmisbaar. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen arbeiders die hier tijdelijk (kort en lang) verblijven, en arbeiders die zich hier willen vestigen. Laatstgenoemde categorie komt in aanmerking voor reguliere woonruimte binnen onze gemeente.

Er is ook een categorie, waarvan dat minder uitgesproken is. Ook die moet ergens verblijven en onze zorg moet zijn dat de huisvesting verantwoord is, zowel ten opzichte van de arbeidsmigranten als ten opzichte van de omgeving. Een oplossing als een budget-hotel of recreatiepark met toezicht en mogelijkheden voor recreatie lijkt voor die categorie de beste oplossing.

Voor kort blijvende arbeidskrachten zijn pensions en hotels geschikt, mits registratie, beheer en toegang tot taallessen en dergelijke gegarandeerd zijn. In alle gevallen verlangt de gemeente wel een keurmerk van de brancheorganisatie, zodat zeker is dat aan de minimale eisen voor behoorlijke huisvesting wordt voldaan.

5.2 Stad en land

Een volledig dekkend mobiel netwerk en digitale infrastructuur en snel internet vormen een basisvoorziening voor een innovatieve economie. Tevens is deze digitale en mobiele bereikbaarheid een basisvoorziening voor de leefbaarheid en veiligheid. In een deel van het buitengebied is de digitale infrastructuur en mobiele bereikbaarheid niet voldoende aanwezig.

Actiepunten landelijk gebied

1. Het CDA gaat komende periode voor een volledige digitale dekking van het grondgebied van de gemeente Bunschoten;
2. Als eerste moet bezien worden of tegelijk met de verkeersaanpak van de Zevenhuizerstraat daar een verbetering van de digitale bereikbaarheid door een combinatie met glasvezel kan worden bewerkstelligd;
3. Bezien wordt of de aanleg van Wi-Fi in straatmeubilair, bijvoorbeeld lantaarnpalen, kan worden gerealiseerd in het centrum, zodat Wi-Fi in het gehele centrum gratis beschikbaar is.

5.2.1 Vitaal centrum

De detailhandel verandert momenteel sterk. In het omgevingsplan wordt geregeld waar detailhandel mag plaatsvinden. Het CDA zet in op een concreet centrumgebied in Spakenburg. Een centrum waarin ondernemers volop mogen experimenteren om consumentbelevingen en -ervaringen aan te kunnen bieden. Een centrum waar mensen elkaar ontmoeten en samen iets kunnen beleven.

Actiepunten centrum

1. Het centrumgebied van Spakenburg moet qua commerciële oppervlakte niet uitbreiden. Binnen dit gebied moet slim en ruimhartig ruimte voor winkels, horeca en dienstverleners worden bestemd. Hierbij moet wel gestreefd worden naar evenwicht tussen die onderdelen. Daarbij moet ruimte zijn voor de markt, evenementen en nieuwe initiatieven;
2. Parkeren moet aantrekkelijk blijven en dus gratis;
3. De vestiging van detailhandel buiten het centrum moet kritisch worden bekeken.

5.2.2 Recreatie

Toeristen en recreanten zoeken naar ervaringen en beleving van een gebied of een stad. Ook voor de eigen inwoners wordt het steeds belangrijker dat belevingen geboden worden. Voor winkeliers en horecabedrijven worden de overlevingskansen groter als meer toeristen en recreanten de gemeente bezoeken – onder andere van de watersport in de jachthavens en vanaf de overzijde van het Randmeer.

Het CDA constateert dat in het gehele Randmeer fonteinkruid enorme overlast voor de pleziervaart geeft. De pleziervaart zal hierdoor de Randmeren gaan mijden.

Het CDA wil zoveel mogelijk inspelen op het bijzondere karakter van onze gemeente. Vanuit de historie, omgeving en bevolking kan het specifieke karakter van onze gemeente worden ontdekt.

Actiepunten recreatie

1. Waar zich de mogelijkheid voordoet probeert de gemeente fietspaden aan te leggen. Te denken valt aan een fietspad langs het randmeer vanaf Jachthaven Nieuwboer naar de Eem en dan aansluitend op het daar al aangelegde Jaagpad. Ook zouden we moeten proberen een verbinding Zevenhuizen –

- Amersfoortseweg voor fietsers te creëren en een fietspad langs de Haarse Wetering naar de Zonseweg;
2. Het CDA is voorstander van het aanpakken van de problemen die het fonteinkruid in het Randmeer veroorzaakt. Als voorbeeld kan hierbij gedacht worden aan de verkoop van vaantjes door de Coöperatie Gastvrije Randmeren. De opbrengst zou in het gehele Randmeer ingezet kunnen worden voor extra maaiwerk;
  3. Het CDA staat voor te bekijken of een trimbaan kan worden gerealiseerd in de gemeente;
  4. Eerder is gesproken over trekpontjes bij de ingang van onze vishavens. Het CDA staat voor opnieuw te bezien of dit een haalbare kaart is, waarmee een fraai rondje havens kan worden bewerkstelligd;
  5. Initiatieven die leiden tot nieuwe recreatieve ontwikkelingen zal het CDA positief benaderen.

5.3 Ruimte geven

Economische vitaliteit van handel en productie kan worden bereikt door partijen bij elkaar te brengen, samen op te trekken en ruimte te geven aan initiatieven van mensen. Daarnaast is het essentieel dat de regelgeving meebeweegt met de economische vitaliteit.

5.3.1 Kansen benutten

Met de nieuwe omgevingswet kan de gemeenteraad zich nadrukkelijk richten op een toekomstvisie voor de gemeente, gebaseerd op de optimale economische kansen van je dorp, stad of regio.

Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij het opstellen van een omgevingsvisie is vanzelfsprekend. Belangrijk is dat het CDA zich onderscheidt door specifiek te vragen naar belemmeringen die worden ervaren bij ondernemerschap. Het CDA koppelt dit terug aan het beleid, dat vervolgens aangepast kan worden.

Om ondernemerschap optimale kansen te geven is het belangrijk om experimenten toe te staan. Regelgeving vanuit de ruimtelijke ordening kan dan soms in de weg zitten. In het kader van het toekomstbestendig maken van de economie is flexibiliteit belangrijk. De ondernemer moet meer ruimte krijgen om te ondernemen. Dat kan door het schrappen, aanpassen of flexibiliseren van regels in bijvoorbeeld wat nu het bestemmingsplan en in de toekomst het omgevingsplan heet. Ook de burger moet die ruimte krijgen.

Actiepunten ruimtelijke ordening

1. Het CDA is voorstander van het creatief toepassen van regels op het moment dat flexibel ondernemerschap dat vraagt in het economisch belang van de gemeente;
2. Het tijdelijk gebruik van bestaande bouw past binnen een gunstig ondernemersklimaat;
3. Om onze eigen bedrijven ruimte voor groei te bieden en om de werkgelegenheid veilig te stellen moet komende periode actief gewerkt worden aan het realiseren van het nieuwe bedrijventerrein 'Kronkels-Zuid';
4. Ook moet worden bezien of de ruimte op de bestaande bedrijventerreinen efficiënter kan worden gebruikt.

5.3.2 Landbouw

Landbouwers zijn ook de groenbeheerders van ons land. Het groene, weidse landschap draagt op allerlei manieren bij aan het welzijn en het geluk van mensen, en daarmee aan de omgevingskwaliteit waar Nederland geliefd voor is. Ingrijpen in dit landschap is vaak onomkeerbaar en moet dus zorgvuldig worden overwogen.

Actiepunten landbouwgrond en groen landschap

1. Verloedering van het landschap wordt tegengegaan;
2. Schuilstallen voor vee moeten vergunningsvrij kunnen worden gerealiseerd;
3. Concreet moet worden bekeken hoe de stadswiden een functie kunnen krijgen waardoor het onderhoud en daarmee het fraaie beeld kan worden gegarandeerd.

5.3.3 Omgevingskwaliteit koesteren

Het CDA zet in op versterking van de landbouwstructuur en de kwaliteit van de groene ruimte. Verlies en versnippering van landbouwgrond moet worden voorkomen, aan natuurdoelen moet zo veel mogelijk samen

met agrarische ondernemers worden gewerkt bij realisatie en onderhoud. Medewerking voor ruil of verkoop van betrokken eigenaren is nodig.

Actiepunten landbouw

1. Voor de levensvatbaarheid van de landbouw is het belangrijk ruimte te bieden aan nevenactiviteiten van boeren, zodat zij het landschap kunnen blijven beheren en voedsel kunnen produceren;
2. We gaan samen met de eigenaar actief aan de slag met vrijkomende bebouwing, zoals leegkomende stallen, om ruimte te bieden aan een nieuwe bestemming. De praktijk wijst uit dat meerdere bestemmingen mogelijk zijn. Wij denken heel concreet aan het voorbeeld van de zorg, zoals zich dat in Zevenhuizen al manifesteert;
3. We willen meewerken aan nieuwe bouwvormen bij agrarische bedrijven;
4. Zonne-energie is hard nodig om de transitie te maken naar duurzame energie. Het CDA vindt het nodig dat daken van schuren benut worden voor zonnepanelen. Zo nodig moet de gemeente zich inzetten voor verzwaring van de netcapaciteit in het buitengebied om al die energie te kunnen benutten.

5.4 Duurzaamheid

In een eerlijke economie gaat het ook om groene energie, afvalrecycling en energiebewustzijn. Isolatie van gebouwen helpt om de uitstoot van CO2 terug te dringen.

De gemeente is verantwoordelijk voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Uitgangspunt is zoveel mogelijk inzamelen van grondstoffen en hergebruik en zo min mogelijk te verbranden restafval.

5.4.1 Duurzame initiatieven van onderop

Een duurzame toekomst vraagt om een forse investering in de economie en infrastructuur van ons land. Daarnaast willen wij vooral aansluiten bij initiatieven van bewoners, instellingen en ondernemers en hen de ruimte bieden.

Actiepunten duurzaamheid

1. We kiezen voor het bouwen van bedrijfspanden die op een goed moment weer omgevormd kunnen worden naar nieuwe toepassingen of duurzaam afgebroken kunnen worden;
2. We geven als gemeente het goede voorbeeld wat betreft duurzaamheid en social return in ons inkoop- en aanbestedingsbeleid;
3. De gemeente blijft groene energie inkopen en plaatst zonnepanelen op al haar gebouwen;
4. Het CDA zet zich er voor in dat we alle woningen, bedrijven en gebouwen voor het jaar 2035 duurzaam isoleren;
5. Wij willen binnen vijf jaar het maatschappelijk vastgoed, zoals de gemeentelijke kantoren, zwembad, scholen en sporthallen, verduurzamen, waardoor ze voldoen aan de bepalingen van de wet milieubeheer;
6. Voorlichting is een wezenlijk onderdeel van duurzaamheid. Wij willen mensen die een omgevingsvergunning aanvragen actief informeren over mogelijkheden voor verduurzaming;
7. Verenigingen van eigenaren moeten wat betreft verduurzaming ontzorgd worden door de gemeente;
8. Afgelopen periode is een begin gemaakt met omgekeerd inzamelen van afval en zoveel mogelijk laten betalen door de vervuiler [diftar]. De eerste uitkomsten wijzen uit dat dit tot een forse verhoging van de ingezamelde grondstoffen en vermindering van restafval heeft geleid. Wij moeten zorgvuldig monitoren hoe het systeem werkt en of maatwerk nodig is ter verbetering van het bestaande beleid.

5.4.2 Energietransitie

Energietransitie is de omslag naar een lager energiegebruik, opgewekt met hernieuwbare energie. Nederland loopt ver achter op de doelstellingen voor duurzame energie en behoort tot de hekkensluiters in de EU. Fossiele brandstoffen zoals aardolie, aardgas en kolen zorgen nu nog voor ongeveer 95 procent van ons energieverbruik. Maar 5 procent van het energieverbruik wordt opgewekt met hernieuwbare, duurzame energie. Een probleem dat op lokaal niveau opgelost moet worden.

‘De wereld mooier achterlaten dan dat we haar aantreffen’, ofwel goed ‘rentmeesterschap’ vormt de kern van de CDA-visie op energietransitie. Het CDA is van oudsher de partij van het maatschappelijk initiatief en het zo

laag mogelijk in de samenleving neerleggen van verantwoordelijkheden. Ook op het gebied van energietransitie is lokaal maatwerk de sleutel.

Het bedrijf A. van de Groep & Zonen biedt onze gemeente een unieke mogelijkheid een grote rol te spelen op het gebied van hernieuwbare, duurzame energie. Daarbij komt het feit dat dit bedrijf op de huidige locatie eigenlijk niet gehandhaafd kan worden. Aangezien het daar legaal aanwezig is, moeten we met het uitgangspunt van vrijwilligheid streven naar verplaatsing, gepaard gaande met verbetering van de bedrijfsvoering en vergroting van de productie van groen gas, naar de Groeneweg.

De monopoliepositie van nutsbedrijven mag in een verantwoordelijke samenleving niet leiden tot machtsmisbruik jegens daarop aangewezen burgers en bedrijven.

Actiepunten energie

1. Wij willen een Energiekansenkaart opstellen om inzicht te krijgen in de kansen die er zijn op het gebied van hernieuwbare en duurzame energiebronnen;
2. Bij nieuwbouwprojecten willen wij aandringen op duurzaam bouwen, zoals het mogelijk maken van duurzame energieprojecten in bestemmingsplannen, de Nul-op-de-Meter-woningen en geen bouwleges vragen bij duurzame investeringen;
3. Initiatieven voor alternatieve energievormen treedt het CDA positief tegemoet;
4. Er wordt ingezet op zo spoedig mogelijke verplaatsing van het bedrijf A. van de Groep & Zonen vanaf bedrijventerrein Zuidwenk naar de Groeneweg;
5. Het CDA bepleit de instelling van een meldpunt voor klachten over de bejegening van inwoners en bedrijven door Stedin en andere monopoliebezittende nutsbedrijven (bijvoorbeeld Vitens).

5.5 Vakonderwijs

Werk is een wezenlijk onderdeel van het sociaal en maatschappelijk leven. Een goed vak leren is daarom erg belangrijk. Minstens zo belangrijk daarbij is de kans om werkervaring op te doen.

Actiepunt werkervaring

1. De gemeente moet stimuleren dat er voldoende werkervaringsplaatsen komen via aanbestedingseisen (*Social Return On Investment*) en via de eigen organisatie.

5.6 Mobiliteit

Van oudsher richten bedrijven zich op plekken die goed bereikbaar zijn. Voor de toekomst is het van belang dat de internetverbindingen op orde zijn, iets wat vooral geldt voor het buitengebied. Ontwikkelingen als elektrische fietsen, reguliere arbeid van mensen met een beperking en flexibele werktijden brengen weer andere bereikbaarheidseisen met zich mee. Denk aan passend openbaar vervoer dat ook 's morgens vroeg en 's avonds laat rijdt.

De ligging van onze gemeente Bunschoten - niet aan een spoorlijn - kunnen wij niet veranderen. Desondanks is het zaak met nieuwe technologie zorg te dragen voor een zo goed mogelijke bereikbaarheid. Dan denken wij aan slimme mobiliteit. In de nabije toekomst moet het mogelijk worden om vijf minuten voor vertrek te bepalen hoe we naar onze plaats van bestemming reizen. We kiezen een combinatie van vervoersvormen die daarbij het beste past. Slim reizen is dus flexibel, effectief en duurzaam. Daarom moeten innovaties en nieuwe technologieën voor mobiliteit volop benut worden.

Al lang staat bij het CDA een rondweg om de bedrijventerreinen Haarbrug op het verlanglijstje. De behoefte aan die rondweg wordt steeds groter. Het sluipverkeer vanuit Nijkerk blijft toenemen en mensen vanuit het noorden van onze gemeente moeten soms onevenredig lang wachten voordat zij de rotonde bij de Nijkerkerweg op kunnen om naar hun werk te gaan. Met kracht werkt het nieuw te vormen college aan uitzicht op realisering van deze rondweg.

De gemeente Amersfoort maakt plannen voor de ontsluiting van haar wijk Vathorst. De gemeente Bunschoten moet pal staan voor haar inwoners in Zevenhuizen. Afgelopen periode zijn harde kaders gesteld voordat de gemeente Bunschoten zal meewerken aan een ontsluiting van Vathorst over grondgebied van Bunschoten.

Amersfoort zal onbetwist moeten aantonen dat een ontsluiting nodig is en dat die niet mogelijk is over haar eigen grondgebied. Zo zij dat aantoon zal een oplossing het leefklimaat in Zevenhuizen niet mogen verminderen, evenmin als de verkeersveiligheid. Wanneer een dergelijke oplossing gevonden wordt zal de consequentie moeten zijn dat die weg in eigendom, beheer en onderhoud komt bij de gemeente Amersfoort en dat de gemeente Bunschoten hiervoor in grondgebied wordt gecompenseerd. Het gemeentebestuur moet dat helder onder de aandacht van het bestuur van Amersfoort brengen. De consequentie van een dergelijke ruil, zijnde minder bouwgrond in Vathorst-West, zal het bestuur met grotere intensiteit doen zoeken of een van de andere kaders geen betere oplossing is.

Actiepunten mobiliteit

1. Wij moeten streven naar openbare en overdekte fietsenstallingen, uiteraard gratis;
2. Wij werken aan een rondweg om de bedrijventerreinen Haarbrug;
3. De gemeente werkt niet zonder meer mee aan het aanleggen van een ontsluiting van Vathorst over grondgebied van Bunschoten. De gemeente Amersfoort moet onbetwist aantonen dat een ontsluiting nodig is en niet mogelijk is over haar eigen grondgebied. Ook mag leefklimaat en verkeersveiligheid in Zevenhuizen niet verminderen door een ontsluiting en moet grondverlies worden gecompenseerd met grond.

6. Gemeentefinanciën

Een sterke en zelfstandige gemeente vereist solide overheidsfinanciën, lage lasten en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel.

6.1 Lasten en heffingen

Een solide toekomst is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld, dat van de Rijksoverheid komt. Slechts een beperkt aandeel komt uit lokale heffingen en belastingen. In beide gevallen is er sprake van belastinggeld, opgebracht door de inwoners van de gemeente. We hebben de overtuiging dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn. Andermans geld uitgeven is gemakkelijk. Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA zijn daarom: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten. Dat uitgangspunt hebben we de afgelopen jaren steeds toegepast. Zo zijn de gemeentefinanciën op orde gekomen en konden we de onroerendzaakbelasting verlagen.

Actiepunten gemeentelijke lasten

1. De onroerendzaakbelasting wordt komende periode met hooguit het inflatiepercentage verhoogd;
2. Het CDA streeft naar verdere verlaging van gemeentelijke belastingen;
3. Ook andere lasten voor de burger worden niet meer verhoogd dan noodzakelijk voor de exploitatie en om vermindering door inflatie te voorkomen. Het streven van de gemeente moet zijn gericht weer te gaan behoren tot de tien gemeenten in Nederland met de laagste woonlasten.

6.2 Verstandig omgaan met geld

De hoogte van de gemeentelijke uitgaven en investeringen vormt geen doel op zich. Ze dragen bij aan een maatschappelijk doel. We leven niet in de waan van de dag. We zorgen dus ook voor voldoende weerstandsvermogen. Welke hoogte voldoende is wordt bepaald op grond van reële risicoanalyses. Verder sparen we voor gewenste investeringen.

6.2.1 Transparantie

Er is niks geheim aan de uitgaven van de gemeente. De jaarrekening is openbaar. Het lijkt ons goed op de site van de gemeente na vaststelling een beknopte weergave daarvan te geven, zodat een ieder kan weten wat er met het gemeenschapsgeld is gebeurd. Op de site is ook een duidelijk overzicht te vinden van instellingen die van de gemeentesubsidie ontvangen en de taken die men uitvoert.

6.3 Grondexploitatie

De gemeente moet er zijn voor haar inwoners en de belangen van haar inwoners voorop stellen. Het bouwen van woningen of het verkopen van grond mag niet bedoeld zijn om de begroting sluitend te krijgen. De lokale overheid moet een ordelijk financieel beleid voeren en reserveren voor te voorziene lasten van onderhoud van de openbare ruimte en herstructurering.

6.4 Nieuw belastingstelsel

Op rijksniveau wordt gedacht over een herziening van het belastingstelsel, waarbij de gemeenten een groter belastinggebied verkrijgen onder verkleining van de inkomsten, die zij van het Rijk krijgen. Hierbij streeft het Rijk budgetneutraliteit na, dus wat gemeenten meer heffen, zal het Rijk minder heffen. Een dergelijke herziening vergroot de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur voor zowel heffingen als uitgaven. Het CDA is vanuit zijn uitgangspunt van gespreide verantwoordelijkheid een sterk voorstander van deze herziening van het stelsel. De realiteit gebiedt te zeggen dat zo'n operatie niet voor iedere burger budgettair neutraal zal kunnen plaatsvinden. Wel kunnen wij streven naar neutraliteit voor de gemeente, dus dat zij niet meer aan inkomsten zal heffen na herziening dan zij verliest aan rijksinkomsten.

Actiepunt nieuw belastingstelsel

1. Wanneer sprake is van herziening van het gemeentelijk belastingstelsel maakt de gemeente daarvan geen gebruik haar inkomsten te verhogen, maar gaat zij voor de budgetneutraliteit, die het Rijk nastreeft.

